

MAGYAR Bányászlap

Az egyedüli magyar bányászlap az Egyesült Államokban
75 East 10th Street

The only Hungarian Miners' Journal in the United States
New York, N. Y.

Published every Thursday by Martin Himler, Editor, at 75 E. 10th St., New York, N.Y.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at New York, N. Y. Under

the Act of March 3, 1879.

Subscription Rates: United States and Canada One Year \$2.00. Abroad \$2.50

Legyen-e tavasszal bányászsztrájk

A bányászok nagygyűlése bizonytalanságban hagyta az országot. Nem fogadták el egyenlőre Hoover indítványát, de el sem vetették. Februárban válik meg, hogy mit csinálnak a bányászok.

Az egész ország lakossága rettegve várja a március végét. és — valljuk meg őszintén — rettegve gondolnak arra a napra maguk a bányászok is mindenfelé. Mert bármilyen nehéz is a bányász-csákány, mégis nehéz szívvel teszik azt le a munkások, különösen olyan viszonyok között, mint a mostaniak, amikor már ugys régen hever a szerszámuk.

Ilyen bizonytalanságban, ilyen szomorú időkben érte a bányászokat váratlanul Hoover miniszter ajánlata. aki azt indítványozza, hogy semmi esetre ne menjenek sztrájkba a bányászok, hanem sztrájk nélkül kössenek szerződést a munkaadókkal.

Az első pillanatra nagyon helyes és nagyon előnyösnek látszik a miniszter indítványa, aki azt ajánlja, hogy kezdjék meg a tanácskozást egy hónappal a szerződés lejáratá előtt és akár beféjezik azt március 31-re. akár nem, maradjanak a bányászok a munkájukban, amíg a szerződést végre meg nem kötik.

Ha azonban elképzeljük az eshetőségeket, amelyek a most következő tárgyalásoknál a bányászokra várnak, könnyen beláthatjuk, hogy az ilyen taktika mellett nemi sok jót várhatunk, mert hiszen az egyetlen eszköz a sztrájk, amellyel a kívánságainknak érvényt szerezhetünk.

Fonákul hangzik ugyan, de úgy áll a helyzet, hogy a bányászoknak nem is annyira a bányatársaságok ellen, mint az ország közönsége ellen kell a tavasszal küzdenie, amely egyszerűen nem akarja megfizetni a szénnel a becsületet árát.

S hogy az ország közönsége ellen eredményes küzdelmet folytathassunk, ahhoz erőyes eszközök válnak valószínűleg szükségesek.

Nem lenne ellene senkinek kifogása, ha egy hónappal, vagy akár három hónappal a szerződés lejáratá előtt kezdenék is meg a tanácskozásokat, s ebben az esetben remélni lehetne, hogy április elsejére sztrájk nélkül is meg tudnak egyezni a bányászok és a munkaadók.

Nincs is benne egy pillanatnyi kétségünk sem, hogy amennyiben a bányatulajdonosok a békés meg egyezést kívánják és a munkásokat a szerződés lejáratá előtt hívják meg tanácskozásra. a bányászok szívesen fogadják a meghívást és készek lesznek oda törekedni, hogy április elsejére készen legyen az új szerződés.

Természetes ilyen körülmények közt, hogy a Hoover indítványáért a bányász-konvenció nem lelkesedett, hogy a bányászok nem szívesen kötelezik magukat a szerződés-nélküli munkára április után, mert arra szükség nincs. mert elég idő van. hogy előbb kössék meg az új szerződést.

Mindenesetre hosszan tartó és széleskörű tanácskozásra van

szükség, amelyben részt kellene venni a kormánynak is, sőt kíváncsún lennének a részvételnek azokban a vasúttársaságok is, mert csak az ő bevonásával lehetséges a széniparban valamilyen rendszert teremteni.

Szükséges lenne végre, hogy a bányászokban is olyan állandóan egyformán menne a munka. mint például a gyárakban s nem úgy, mint eddig, hogy az év bizonyos hónapjában éjjel-nappal, bizonyos hónapokban pedig semmiképpen nem megy a munka még a jobb esztendőkhöz képest.

Ezt csak úgy lehetne elérni, ha a vevők egy részét rábírhathák, hogy azokban a hónapokban szerezze be a szenet. mikor idáig csöndesen szokott a munka menni és erre csak egyetlen egy mód van.

Ha a vasutak az ugynevezett szljk hónapokban olcsóbban szállítanák a szenet, mint a többi hónapokban, akkor a szénvevők egy része szívesen szerezne be a szenet valamivel előbb, mint amikor szokta és jobb lenne a bányáknak is a vasutaknak is, meg a bányászoknak is. meg a közönségnek is, mert egyenletes helyzet állna be a szénbányászokban és a szén-szállításban s a bányászok munkája nem lenne olya rettenetes bizonytalan. mint eddig volt.

Állítólag Hoover miniszternek vannak is erre nézve tervei, amelyeket elő akar adni a bányászok és a bányatulajdonosok szerződés-kötő értekezletén. de még így sem látjuk be, hogy mi szükség lenne Hoover indítványának az elfogadására.

Nincsen szükség rá azért, mert elég idő van mostantól áprilisig az új szerződés megkötésére, és ha a bányatulajdonosok őszintén óhajtkák, hogy ne legyen sztrájk. mi sem áll útjukban, hogy idejében lássanak a tárgyalásokhoz.

Ha mostantól április elsejéig nem egyezhetnek meg békésen a munkásaikkal, akkor nem teszik azt meg április után sem és akkor nincsen értelme annak, hogy a bányászok magukat a munkában maradásra kötelezzék.

Mindenképpen óriási munka vár a bányászok vezetőire és feltétlen szükséges. hogy tárgyalásaikközben mögöttük legyen a bányászok megbonthatatlanul egységes tábor.

A bányászok nagygyűlése nagyon helyesen, kikapcsolta a tanácskozásból a tavaszra felállítandó kívánságokat, mert ha azt előre tudatják az országgal, nem sok reménye lehetne bele a küzdelembe.

Őszintén megvallhatjuk azonban, hogy milyen veszedelmes lenne a bányászok kívánságait tudatni az országgal és a munkaadókkal. éppen olyan vagy talán még veszedelmesebb lenne azokat tudatni a — bányászok egy részével.

(Folytatás a 2-dik oldalon.)

“Magyar vagyok, magyarnak születtem”

“Gyermekek, ne felejtsetek soha, hogy magyarok vagytok és minden reggel így imádkozzatok: Magyar vagyok, magyarnak születtem”

Ki mondta ezeket a szavakat? Hol hangzott el ez a figyelmeztetés? Ki az, aki ezeket a szavakat ülteti a gyermekek lelkébe?

Tágra nyitjuk a szemünket, ahogy meglátjuk a magyar újságok hasábjain ezeket a sorokat. Mert Csehszlovákiában mondta ezt egy katolikus lelkész a tót iskola megnyitása napján. Prágai újságok tudatják a hírt.

És a jóreménység sugara csillan fel az emberek szemében, amikor azt olvashatják, hogy a tót iskolában magyar imádságot tanítanak a gyermekeknek.

A tótok megható jelét adják a magyarságuknak. Amióta a cseh “testvérek” boldogítják a tótokat, azóta tüntetően magyarul beszélnek, hogy így is kimutassák, hogy Magyarországhoz huz a szívük. Ezer esztendőn keresztül együtt éltek a magyarokkal, nem volt a tótoknak több bajuk velünk, mint amennyi van az egyik magyarnak a másik magyarral, vagy az egyik tótnak a másikkal. És hogy mennyire hazugok az elnyomatásukról szóló mesék, azt a mindmáig megtartott nyelvükön kívül a tótok ragaszkodása és magyarszerete is bizonyítja.

Rossz házasság lett a tót-cseh lakodalomból, nincsen áldás rajta és senki sem jósolhat hosszú, boldogságos együttélést nekik. Látják ezt maguk a csehek is, érzik a szívükben a tótok is, mert hiába rokon a cseh és tót nyelv, ha ez a rokonság, nincs meg a szívekben.

A csehek az új hódítók jellegzetes mohóságával vetették rá magukat a tótokra. Szidták, lekicsinyelték őket uton-utfélen és csak természetesen, hogy a tótok nem türik el ezt szó nélkül, hogy az ő révükön kapták meg Felsőmagyarországot a csehek, akiknek semmi néven nevezendő joguk nem volt ahhoz a darab földhöz.

Talán használna is valamit nekünk a cseh-tót barátság. Talán jobban megérezzük mi is, a tótok is, hogy az ezeresztendő együttélése, egy érdekes sorozat összekötött bennünket, hogy az apró surlódások dacára is egymás mellé rendelt népek voltunk.

Talán nagyobb megértéssel, őszintébb szeretettel fogunk közeledni egymáshoz, ha eljön a visszatérés napja és talán jó hosszú időre biztosítja a békét ez a rosszul sikerült elszakadás.

“Magyar vagyok, magyarnak születtem” — mondják a kis tót gyerekek. Ma talán még tótos kiejtéssel, de a hónapok, esztendőök folyamán elvesz majd az idegen kiejtés és a kis gyerek szépen, tisztán fogja kimondani: “Magyar vagyok, magyarnak születtem”

A gyerekek nevelése mindig az alapja egy ország jövődjének. És — az isten is, az emberek is tudják, — hogy Magyarországnak mai helyzetében ezerszeresen és életbevágóan fontos a most felnövő nemzedék nevelése, mert ezeire jut a nehéz feladat: jóvátenni azt, amit az apák elrontottak.

Nagy, hatalmas urak fegyverekkel védett intézkedését változtatja meg az a kis tót gyerek, aki a magyarok szeretetével nő fel, akinek az apja, tanítója szépet és jót mesél a magyarokról, aki minden reggel magyar szóval, magyarságának hangoztatásával látja meg a napvilágot.

Életbevágón fontos, nemzetdöntő és hazaszerető dolgot cselekszik hát az a lelkész, aki nemcsak az írás-olvasásra, nemcsak a vallásra, hanem Magyarországot, a magyar föld szeretetére nevei a gyereket.

Mert puha anyag a gyerek lelke, ügyes, gondos kéz szépen formálhatja, és jövődö esztendőök nagy cselekedetei minden bizonnyal magukon viselik majd azoknak a kezeknek nyomait, amelyek a kis tót gyerekek lelkébe a magyarszeretet magvát elhintik.

Magyarország mai állapotában a jelenleg uralmon levő nemzedéktől jót alig várhat. Tulságosan kimerített minden szereplő embert ez a tíz esztendő, amely a bajok példátlan halmazát zúdította Magyarországra. Az ország talpraállítása tehát a következő nemzedék sorsa.

Iskolás padokban ülnek azok, akik Magyarországot meg fogják váltani. Tanítók és papok nevelik ma még a nemzetmentők csapatját és igazában az iskola dönti el Magyarország sorsát.

Az iskola büne vagy erénye lesz Magyarország boldogulása vagy bukása tizenöt-husz esztendő múlva. Mert egyelőre még a háború és forradalmak káros utózenéje zug Magyarországon, a talpraállítás és jövő alapozás igazi munkája már a most élő nemzedékre vár.

(f. i.)

Százezer dollár nyereség

Egy bankár egy nagy ebédet adott a napokban örömeiben. Könnyen meg is tehette ezt, mert százezer dollárt nyert a baseball fogadásokon.

Százezer dollár nyereség. Ha egy idegen országbeli ember meglátja ezt a cikket az angol lapokban — és csak ezt látja — bizonyosan elszédül attól, hogy milyen gazdag ország ez az Amerika. Százezer dollárt lehet nyerni egy sportjáték fogadásán.

De ha tovább megy az ember és elolvassa az ipari híreket, akkor bizony ugyancsak azt sóhajtja, ami annyiszor eszébe jut az emberek manapság, ha összehasonlításokat tesz, hogy: valami nincs rendben.

Milliószámra vannak munkások munka nélkül. Dacára a hűvös éjszakáknak. csaknem minden parki padon ül egy-egy szomorú hajléktalan, aki az elszórt újságpapírosokba tsavarja magát. Nincs munka, nincs pénz, nincs kenyér — és akkor egy bankár százezer dollárt nyer egy fogadásán.

Hát talán mégis van pénz, ugy látszik. Csak az a baj, hogy rossz helyekre van elosztva. Sok kis üzletember tönkremegy, mert a rossz idő elmúltát nem bírja bevárni, pedig igazán kevés dollárról van szó. A tönkrement üzletek folytán kereskedők, iparosok veszítik el a munkájukat, a gyárosok rendeléseiket, a vasutak a szállításokat, a bányák a szén-keresletet.

Milliószámra éheznek családok és rettegve gondolnak a küszöbön fenyegető télre, a fűtetlen lakásokra, rongyokban didergő gyerekekre és üres asztalokra.

Milyen sokat segítene százezer dollár a mai nyomoruságos világban, ha kellő helyen dolgoztatják. Ha a baseball fogadások helyett az ipar kerekait fűtik vele. Akkor nem egy ünnepi lakoma lesz az eredmény, hanem sok üres asztalra jut belőle kenyér és leves.

Egy ugynevezett szakértő nemrégiben azt az ajánlatot vetette fel, hogy segítsünk az ipari pangáson úgy, hogy egy bizonyos napon költsön el minden ember az üzletekben huszonöt dollárt. Ki-is számította a szakértő ur, hogy ez az összeg átlagosan mennyit jelent dollárokban, mit jelent ipari cikkekben és mit jelent újra alkalmazható munkások számában.

Huszonöt dollár. Kinek van annyi pénze ma egyetlen napi vásárlásra, még akkor is, ha feltétlenül használható dolgót vásárolhat be ezen a huszonöt dolláron. Se a munkásnak, még a dolgozónak se, se a hivatalnoknak nincsen huszonöt dollárja. Ki költse el tehát ezt az összeget?

Persze. van azután nagyon sok ember, aki könnyen elköltheti egy nap alatt ezt a huszonöt dollárt. De miért csak huszonöt dollárt költsön az ilyen?

Egy másik és sokkal célravezetőbb indítvány volna az, ha minden olyan ember, akinek van pénze ahhoz, hogy százezer dollárt veszítsen, ha apróbb tételek-

ben is a baseballjátékokon, és ha van szerencséje, hogy ennyit nyerjen, költsön el egy bizonyos összeget, de ne árura, aminek a haszna sokfelé oszlik meg, hanem adjon egy bizonyos összeget a munkanélkülieknek, a tönk szélén álló kereskedőknek, az éhező családoknak. Hogy ne aludjanak a hűvös parkokban az emberek, és ne éhezzenek a bányapléceken a családok, akik szívszorongva lesik már hosszú hónapok óta. hogy mikor szólal meg reggel a munkát jelentő sip.

Nem jut ezeknek az embereknek eszébe, hogy az ilyen hihetetlenül léha és aljas módon keresett összegek hány család nyomorgását enyhítené? Nem jut eszükbe az ünnepi lakománál, hogy hány szelet kenyér, hány üveg tej jutna a szegényeknek ebből a pénzből.

És meg tudja nyugodtan enni bőséges reggelijét ez az ember, aki százezer dollárt nyert egy fogadásán, amikor mosolyogva elolvassa a reggeli lapokban a szerencséjéről szóló cikket, amikor közvetlenül felette kétségbeesett nagy szám jelzi a munkátlanok, nyomorgók számát?...

ÁTADJÁK NYUGAT-MAGYARORSZGOT.

Nyugatmagyarország ügye még mindig nincs elintézve. Az ántánt erőyes felszólítására a magyarok megkezdtek egy terület kiürítését, az osztrákok azonban az ántánt meghívására sem akarják odaküldeni megbízottaikat, amíg a magyarok az egész vitás területet ki nem ürítik.

Tirol nem támogatja az osztrákokat Nyugatmagyarországról való törekvésükben és elzárta határait az élelmiszerszállítások elől. És ha ebbe nem egyeznek bele, úgy Tirol elszakadással fenyegeti Ausztriát.

A nyugatmagyarországi ugynevezett felkelő csapatokat Héjjas Prónay és Friedrich vezették. Ezek közül egyik sem volt nemzeti parancsnok, mintahogy a csapatok sem az ország katonasága hivatalosan. Ennek dacára is a katonák rendes felszerelést és fizetést kaptak, úgy hogy bizonyos, hogy ezek mögött egy vagy több titkos célu propaganda áll.

Most már valószínű, hogy Nyugatmagyarország átadása békéslegben fog megtörténni, de ezzel a helyzet koránt sincs megoldva. és Nyugatmagyarország ügye még jóideig gondot fog okozni ugy az ántántnak, mint Ausztriának és Magyarországnak.

A hivatalos átadásnál vagy Olaszország vagy Csehszlovákia lesz a közvetítő.

Lapzártakor érkezett híradások szerint a magyar csapatok áttörték az osztrák határt és bevonultak Ausztriába. Ellenőrizhetetlen híradások azt mondják, hogy a magyar csapatok már Bécsen fenyegetik.

Ugy látszik a magyarok nem hajlandók feladni Nyugatmagyarországot.

Munkahirek

Vulcan, W. Va. Szabados Andy testvér arról értesít bennünket, hogy 6 napot dolgoznak hetenként. A bánya egyenes, a szén négy és fél láb magas, fele részben van víz, gáz nincs benne, 4—12 inch kő van, nyitott lámpával dolgoznak. Kárészámra fizetnek (egy káré három tonnás) egy dollárt kárénként. Szerencsétlenség ritkán fordul elő, a bányamód is tűrhető, a lakás rumonként 2 dollár. Munkásokat vesznek fel és Szabados testvér ajánlja a helyet.

Pittsburgh, Pa. vidékén a legtöbb bánya le van zárva. A bányatársaságok nagy rendeléseket vártak az ősze, melyet nem kaptak meg és így nem tudják a munkát megkezdeni.

Logan, Va. és vidékén értesülésünk szerint a munka részben már megindult.

New River vidékén még mindig keveset dolgoznak, átlag két napot hentenként.

Thacker, W. Va. vidékén is valamennyire megindult a munka, de még nem dolgoznak minden nap.

Koehleren. New Mexicóban a munka rosul megy, 2—3 napot dolgoznak egy héten. A szén magassága 4—5 láb. Új munkásokat mindig vesznek fel és Szűcs testvér értesítése szerint szeretik a magyar munkásokat.

Oak Creek, Colorádóból Suva-da István testvér arról értesít bennünket, hogy a munka nem a legjobban megy, 4—5 napot dolgoznak egy héten. A bánya szlupos, a szén 9—70 sukk magas. Víz kevés van és pumpázzák. Gáz nincsen, lejárók sincs és karbájd lámpával dolgoznak. Tonnaszámra fizetnek 99 centet elevenből, masina után 78 centet. Szerencsétlenség ritkán történik, elég jól bannak az emberekkel és gyakran vesznek fel új munkásokat. Suva-da testvér ajánlja a helyet.

Waltonville, Ill. Az Illinois Coal and Coke Corp.-nak Jefferson megyében hatalmas szénterülete van, amelynek műveletét hamarosan meg fogják kezdeni. A bánya a felszerelések befejezése után egyike lesz az állam legnagyobb bányáinak.

Scranton, Pa. A környékbeli lakosokat állandóan fenyegeti a földomlás veszélye. A környékbeli bányák annyira átfutták már a földet mindenfelé, hogy nagyon gyakoriak a földcsuszamlások és földbeomlások. Jelenleg a Von Storch Colliery társaságot szándékoznak beperelni és felelősségre vonni a legutóbbi földbeomlás által okozott károktól.

Roda, W. Va. Testvéreink értesítése szerint a munka ott megindult. dolgoznak minden nap és ajánlják a helyet testvéreinknek.

Ward, W. Va. Mató Béni testvér értesítése szerint a munka jól megy, minden nap dolgoznak és minthogy union bánya, az árák sincsenek még elvágva. A bánya szlupos, a szén magassága különböző, 4½—6½ láb magas, néhol az entrikben akad víz, gáz nincsen lejárók néhol akad. Karbájd lámpával dolgoznak. tonnaszámra fizetnek vegyes méréssel, a szénét masina vágja. Szerencsétlenség ritkán fordul elő, az emberekkel jól bannak. Lakás 3 rumos öt dollár havonta. Az élelmiszer még elég drága. Minthogy most nagyon sok az ember, Mató testvér nem ajánlja a helyet, de ha jobbak lesznek a viszonyok, hiráddal leszünk.

Gary, W. Va. Gyebnár Mátyás testvérünk értesítése szerint egy bánya négy napot dolgozik, de talán nemsokára ismét minden

IT'S TOASTED

nap dolgoznak. Gyebnár testvérünk azt írja, hogy a kereset még elég tűrhető, mert 8 dollárt meg lehet keresni egy ladolónak minden munkanapon.

United, Pa. Hudák József testvér azt írja, hogy ezen a telepen semmit sem dolgoznak. A bánya gecsés, a szén magassága 7—10 láb, víz nem igen sok van és ahol van, ott kipumpázzák. Gáz kevés van, lejárók nincsen. Kárészámra fizetnek. Masina és pikk masina van. Szerencsétlenség ritkán fordul elő, az emberekkel jól bannak, a lakás és élelmiszer épp olyan drága, mint másutt. Ha a munka megindul, tudatni fogjuk.

Brilliant, Ohio. Czoka P. György testvér arról értesít bennünket, hogy egyáltalán nem dolgoznak, sőt ujabban azokban a bányákban is szünetel a munka, ahol eddig dolgoztak. Ha megindul a munka, hiráddal leszünk.

Switzer, W. Va. Bencze Pál testvérünk arról értesít bennünket, hogy a munka elég jól megy, de olyan sok az ember, hogy ujabakat nem igen vesznek fel.

Batley, Pa. mellett a sztrájkoló bányások hír szerint felrobbantottak egy hidat szeptember 26-án. A kár 50 ezer dollár.

Athens, Ohio-ban a sztrájkoló munkások egyezsége jutottak a tulajdonosokkal és a munkát újra megkezdtek.

A W. J. Rainey Inc. alkalmazottai értesítve lettek, hogy a társaság ugyanolyan áratok fizetni, mint a H. C. Frick Coal Co. A munkát egyes telepeken azonnal megkezdik, és teljes időt fognak dolgozni. Más helyeken csak két-három napot dolgoznak hetenként mindaddig, míg a piac erősödik és a szén el tudják helyezni.

Uniontown, Pa. Connellsville vidékén a szén és cox termelés kezd visszatérni a rendes mederbe. A coxtermelés nagyon lendült és a széntermelés is erősen gyarapodik. Számos kisebb bánya újra dolgozik. A legtöbb bánya szer-

SZÁNDÉKOZIK szülőhazájába UTAZNI?

Ha szülőhazájába visszatérésre gondolt, a mi Hajó-jegy Képviseletünk nagyon értékes szolgáltatást ajánlja, hogy utazási engedély és utalvány beszerzésére, mint ha hajójegyek biztosítására és minden más szükséges intézkedés elrendelésére. Mi az összes hajó-vonalakat képviseljük. Ugyiszintén szolgáltatára és segítségére vagyunk, ha bármely rokonát akarja ide hoztatni az 6-hazából. Mi az összes hajó-vonalakat képviseljük. Ugyiszintén szolgáltatára és segítségére vagyunk, ha bármely rokonát akarja ide hoztatni az 6-hazából. Mi az összes hajó-vonalakat képviseljük.

Mellon National Bank

Hajó-jegy Képviselete

(J. J. McCORMICK & CO.)

405 FIFTH AVE.,

PITTSBURGH, PA.

ződésre adja el a szénét, természetesen alacsony ár mellett.

A Spencer-Newlands Coal Co. 300 bányásza sztrájkba lépett szeptember 17-én. A sztrájk oka egy kovács fizetése körül felmerült nézeteltérés.

A Black Mountain Coal Products Co. Pittsburgh, Pa. egy új bányát nyit Tennessee államban, Spring City mellett.

Kérjük testvéreinket, hogy a leveleinkben kiküldött munkahírkérdőíveket szíveskedjenek azonnal legjobb tudásuk szerint kitölteni és azt nekünk haladéktalanul beküldeni.

Soha nem volt a bányászoknak nagyobb szükségük részletes munkahírszolgálatra, mint most. A munka általában rosszul megy a legtöbb helyen, sok telepen hónapok óta ülnek tétlenül a bányászok és várják, hogy mikor nyitják meg újra a bányát. Fontos tehát mindannyiunk szempontjából, hogy a magyar bányászok azonnal értesüljenek minden jó és kedvező változásról és azonnal tudják meg, ha egyik-másik helyen újra megkezdtek a munkát.

Feltétlenül szükséges, hogy a jelenlegi nehéz időkben a magyar bányászok testvéri szeretettel álljanak egymás mellett és mindent megtegyenek egymás segítségére. Ami eredményt a bányászok eddig elértek, azt mind az együttműködésnek, a testvéri szeretetnek köszönhetik. A rossz időkben erre az összetartásra és barátságra még nagyobb szükség van és mi reméljük, hogy a magyar bányászok nem foják sajnálni azt a kis fáradságot, amibe a munkahírek beküldése kerül és amelyekkel testvéreiket segítik.

Legyen-e tavasszal bányászsztrájk

(Folytatás az 1-ső oldalról)

A bányász szervezetben az utolsó években meglehetősen nagy tábor alakult ki a tulzó radikálisokból, akik mértéketlen követelésekkel igatják a bányászokat, tisztán csak azért, hogy ők kerüljenek a vezetői állásokba a szervezetnél.

Okulhatnak a bányászok a Coal River felkelésénél, hogy túlzással képtelenek bámit is elérni és az értelmesebb bányászok közt végtelen nagy megnyugvást keltett, hogy a bányász-konvencióból az eddigi vezetők kerültek ki győzelemmel.

Szerencsétlenség lenne, ha a szervezetett bányászok bárhol is hátat fordítanának a szervezetnek és esetleg április előtt engednének a munkabérekéből, de nem lenne az sem kisebb szerencsétlenség, ha a tulzó vezérek a Farrington párt befolyása alá kerülésük és megbontásuk azt az egyeztetést és azt az együttes cselekedetet, a mire a tavasszal a vezetőiknek feltétlenül szükségük lesz, hogy eredményesen képviselhesék a bányászok érdekeit.

Senki sem vonhatja és nem is vonja kétségbe, hogy Lewis becsületesen és eredményesen képviseli a bányászokat és az az érdeke a szervezetnek is, meg minden bányásznak külön-külön is, hogy az eljövendő nehéz időkben egy szálal mellette legyen és mellette nyilatkozzék minden ember.

Az ország közönsége bizonyos lehet benne, hogy sem a bányászok, sem a bányászok mostani vezetői nem szerelmese a sztrájk gondolatába s a bányászok is nyugodtak lehetnek, hogy a szervezet vezetői csak a végszükség esetén teszik ki az embereket egy általános sztrájk megpróbáltatásainak.

De ha azt szükségesnek látják majd elrendelni, a bányászoknak habozás nélkül mellettük kell állni, és minden bányásznak el kell vetni már most azt a gondolatot, hogy áprilison túl a szerződés nélküli munkára kötelezzék magukat, ha csak ellenértéket nem kínálnak ilyen engedménységért.

Hirek a bányák világából

NÉMET BANYAMUNKÁSOK BÉRMOZGALMA.

A bányamunkásoknak a munkaadokkal kötött egyezsége szeptember 1-én járt le. A július végén megindult tárgyalások nem vezettek eredményre. A tárgyalásokat augusztus 19-én folytatták, és ott a munkások képviselői előterjesztették a végleges követeléseket, melyek közül a legfontosabb a műszakonkénti 12 márka béremelés. A munkaadók az országos vagy kerületi birrendezést ellenezték, de hajlandóknak nyilatkoztak a bérek rendezésébe belemenni, ha a bérszerződéseket minden egyes bányatársulat munkásai előzőleg fölmondják.

Ez ügyben a bányáiparban érdekelt munkások képviselőitében a négy szakszervezet nyilatkozatot tett közre, melyben kijelentik, hogy ragaszkodnak az országos, illetve kerületenkénti birrendezéshez, már csak azért is, mert minden egyes bányatársulatnál dolgozó munkások bérének külön-külön való rendezése oly sok időt venne igénybe és annyi izgalmossal járna, hogy ezt a termelés szenvedné meg. A fölhívás fölkeri a munkásokat, hogy a tárgyalások befejeztéig őrizzék meg nyugalmukat s várják be azok végét, amidőn alkalmuk lesz véglegesen állást foglalni.

UJ KIS MAJNER ÉRKEZETT.

Czoka P. György testvérünk házában, Brilliant, Ohio, nagy az öröm. Szeptember 22-én virradóra neje egy egészséges fiú gyermeknek adott életet. A keresztelő szeptember 2-án volt. Az újszülött a keresztességben Ernő Mihály nevet kapott. Keresztszülők Czoka Mihály és Czoka Anna.

KERESTETÉS

Andy Fekete. Box 106, Gypsy, W. Va. volt az utolsó címe, de múlt év november óta nem ad elejtelt magáról Homokterenyén, Nógrád megyében lakó családjának. Aki tud róla, kérjük, legyen szíves értesítse kiadóhivatalunkat. Pamlini (Abau-Torna megye) születésű Varga Jánost keresik rokonai az óhazából. Aki tud róla, legyen szíves lapunkat értesíteni.

A KIVITELI SZÉNSZÁLLÍTÁSI ÁR CSÖKKENTÉSE.

New Yorkban szeptember 30-án gyűlést tartottak a kiviteli szénkereskedők arra nézve, hogy az Európába és Délamerikába szállítandó szén vasuti fuvardíját leszállítsák egy dollárral tonnánként. A bizottság azonnal megkezdte működését. A Kanada, Kuba, Nyugatindia. Mexikó és Panamába szállítandó szén fuvardíja ugyanaz marad mint volt.

A BANYAIPAR FEJLŐDÉSE LENGYELORSZÁGBAN.

Eddig meglehetősen kevés hír jött a lengyel bányáiparról és azok az adatok, melyek nyilvánosságra jutottak, sem voltak megbízhatók. Legutóbb egy osztrák szaklap hoz erre vonatkozólag adatokat, melynek alapján a lengyel széntermelés a békebeli termelés 80 százalékát érte el s a legutolsó hónapokban a következő mennyiséget termeltek: 1921 januárban 746,000, februárban 736,000, márciusban 845,000, áprilisban 885,000 tonna.

A vállalatok mindent elkövetnek, hogy a széntermelést fokozzák és ecélból különösen a gépberendezéseket tökéletesítik. A legutolsó félévben 223 millió értékű gépet rendeltek, munkásházak építésére 340 millió márkát fordítottak. A bányák munkáslétszáma ma lényegesen nagyobb, mint békeidőben.

Egyik fontos bányáipara Lengyelországnak a sóbányászat. Ezen a téren is lényeges emelkedés állapítható meg. A múlt évben az átlagos termelés havi 15,000 tonna volt, ma az átlagos havi termelés 21,000 tonna, mely mennyiség teljesen fedi az ország szükségletét, azonkívül még 15-20 százalékgig terjedő mennyiségnek kivitelét is lehetővé teszi. A munkáslétszám itt is magasabb, mint békeidőben.

KERESTETÉS.

Az alább felsorolt személyek szíveskedjenek címüket a kir. svéd főkonzulátus magyar osztályával közölni (6 Beekman St., Room 210. New York).

Bagó Erzsébet, Erzsébetfalváról, Magyar Mariska, Miskolcra. Simon Róza Reszege Piskoltról, Szabó Adolf, pamutgyáros, Szedlaccse Mátyás, keresi Tejesik Mátyás, Szemetkaji Ferenc. Tarczáról, Okler Boldizsárné, Tarczáról, Vlesko István, mérnök, Wohner Márkus, róm. kath. lelkész. Wasko József, Budafokról, Wizner Jakab, Kassáról.

UJ KÁRTÉRITÉSI DÖNTÉS.

Az Idamar Coal Co. a törvényhez fordult egy kártérítési ügyben döntéért. A társaság nem akarta fizetni a törvényszerű kártérítést egy olasz bányász családjának, azzal a megindoklással, hogy az illetők már nem lakósa az Egyesült Államoknak, hanem Olaszországban élnek. A törvényszék ítélete úgy szólt, hogy a kártérítést fizetni kell, tekintet nélkül, hogy az illetők melyik országban laknak.

GYÁROSOK A BANYATÁRSASÁGOK MELLETT.

A Gyárosok Nemzei Szövetsége pár nappal ezelőtt tartott gyűlésén egy nyilatkozatot adott ki, amelyben helyeslik, hogy a west virginiai szabad bányák tulajdonosai nem hajlandók tárgyalni a bányászszervezettel. A nyilatkozat szerint a bányászok a szóban forgó vidéken ugyanolyan, vagy magasabb munkabért kapnak, mint a beszervezett kerületekben, és így nem is találják szükségessnek a bányászszervezet harcát.

AZ ÉSZAKFRANCIAORSZÁGI SZÉNBANYÁK TERMELÉSE.

A háború befejezése előtt közvetlenül összerombolt északfranciaországi bányák termelése állandóan emelkedést mutat. Így a Pas de Calais kerületben az első félév termelése 7,344,000 tonna volt az előző félév 3,810,000 tonnájával szemben. Ezen bányák 1913 évi átlagos félévi termelése 14,950,000 tonna volt, úgy, hogy a mostani termelés a békebelinek körülbelül a felét teszi ki.

1919. év őszén a francia kormány beleegyezésével németországi szakértőbizottság vizsgálta meg a háború alatt összerombolt francia bányákat, akkor az volt a vélemény, hogy körülbelül 5 esetleg 7 évig fog tartani, amíg ezeket a bányákat ismét üzembe lehet helyezni. Azok az üzemek, amelyeknél csak a külszínen levő berendezés lett szétrombolva, hamarosan rendben lesznek, de ott, ahol gonoszagságból az aknákat robbantották föl, ott még évekig fog tartani, amíg az okozott kárt helyre lehet állítani. Ez a rombolás nemcsak a francia népet sujtja, hanem igen érzékenyen a német munkásokat is, amely az általa termelt szénből egy igen tekintélyes mennyiséget kénytelen átadni a franciáknak, kárpótlásul a szétrombolt bányákért. Végéreményben a háborús pusztításnak és rombolásnak ismét a munkásság az áldozata.

Minőségük mellőzte az ár-külömbiséget cigarettáknál

BEECH NUT CIGARETTES

Akárhogyan is, de szereti őket!

20 for 15¢

Loillard Co.

HALANDÓK vagyunk

Gondol arra, hogy családja, felesége, gyermekei milyen nehézségeknek néznek elébe ha a családfenntartót elvesztik. Hány bányásztestvér árván maradt özvegye és gyermekei nélkülöz, mert betétjüket idegen bankokban tartották. NYUGTASSA MEG SAJÁT LELKIISMÉRÉT — BIZTOSítsa CSALÁDJÁ ÉRDEKÉT, HELYEZZE AT BETÉTJÉT IDE.

PÉNZKÜLDÉS DOLLAR UTALVÁNYOK

HAJÓJEGYEK KIHÖZATALI OKMÁNYOK

TUDAKOZÓDÁSI OSZTALYUNK minden jogi-ohazai, közjegyzői, telekkönyvi ügyben készséggel áll testvéreink szolgálatára.

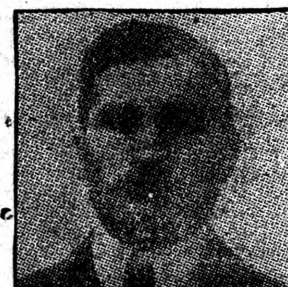
HIMLER STATE BANK

WARFIELD, KENTUCKY.

A Himler Coal Company és a Magyar Bányászlap megbízottai:

Róna Ármánd

Balogh F. János

Káldor Gyula

Mandula József

Czifra József

Kardos József

Zimmermann Árpád

Herczeg Ernő

Nevezettek fel vannak jogosítva előfizetések és hirdetések felvételére és részvényjegyzések továbbítására.

VIZDESZTILÁLÓ (kisüst) vörös rézből, 5 gallonos ára 16 dollár. Vidékre csomagolási költség 2 dollár. SZESZ-MÉRŐ complete \$2.50. A legjobb SÖR, malata és hágal komló, egy adag, 5 gallon, vagyis 48 üveg sörré elegendő, ára 1 dollár 50 cent. Kapható különféle gyümölcskivonat, gin, szilva stb. JUHASZ ANDRAS 603 S. Clinton St., Trenton, N. J.

KISS EMIL, Bankár

A Magyar Királyi
Államvasutak Me-
netjegy irodájának
kizárólagos képviselője

A Magyar Kir. Al-
lami Jegyintézet
megbízásából a ma-
gyar lebeljegyzési
bankjegyek hivata-
los gyűjtőhelye.

**A PESTI MAGYAR
KERESKEDELMI BANK**
kizárólagos képviselője

Az amerikai magyarság rendelkezésére bocsátja
25 éves gyakorlatlalt párosult szakértelmét és EL-
SÓRANGU ÖSSZEKÖTÖTTESEIT A BANKÜZLET
minden ágában

PÉNZKÜLDÉS Magyarországra és az elszakadt te-
rületre postán, vagy kábel útján gyorsan,
pontosan.

KÉSZPÉNZDOLLÁROK kifizetése Magyarországon
és Jugoszláviában.

Hajójegyek az összes vonalakra

KAMATOZÓ BETÉTEK elhelyezése itt és Magyar-
országon.

**UTALVÁNYOK. — HITELEVELEK. — CSEK.
KEK KIALLÍTÁSA. — ÉRTÉKPAPIROK VÁTE-
LE ÉS ELADÁSA. — KERESKEDELMI MEGBI-
ZATÁSOK ELLÁTÁSA. — INCASSÓK. — KÖZ-
JEGYZŐI ÜGYEK.**

Minden levélbeli kérdézőkérésre pontosan, szak-
szerűen válaszolunk

KISS EMIL BANKHÁZA

133 Second Avenue New York City
(a 8-ik utca sarkán)

A magyar bánya magyar vértanuja

Nagy csapás és fekete bánat érte október elsején a himlervil-
lei magyar bánya telep lakossá-
gát, s különösen a Fodor családot,
akik az első haresai közé tartoz-
nak a magyar törekvésnek.

Fodor Sándor fiatal testvé-
rünk, aki a bányában kősi-kap-
csoló volt, szeptember 30-án éjjel
munkájának vértanuja lett, —
összezsúzta az egyik szén káré.

Egy pillanat alatt meghalt szé-
gény ifjú testvérünk, s mikor
édesapja, idősebb Fodor Sándor
és az édesanyja tíz pere múlva
megjelentek a bánya irodájánál,
már csak fiuk holt tetemére bo-
ruhattak.

A bányában másnap, elsején
szünetelt a munka s másodikkán,
vasárnap temették el a telep ha-
lottját az összes magyarság és
nagy számu angol lakosság rész-
vételével.

A munka fiatal áldozatát a
szülői háznál ravatalozták fel s
onnan kísérték el a református
egyház szomorú halotti énekei
mellett a himlervillei magyar te-
metőbe, amelynek Fodor Sándor
már a második lakója.

A temető első lakója. Székely
György, régi betegségbe halt be-
le.

A gyászszertartást Péchy Imre
református lelkész végezte, aki
elbucsuztatta az elhunytat a szü-
leitől, testvéreitől, rokonaitól s a
telep minden magyar lakójától,
vagyis mindazoktól, akiket szere-
tett és akik őt szerették.

Fodor Sándor jó gyermek, de-
rék ember és igaz bajtárs volt és
nincs magyar lélek Himlervillen,
aki ne gyászolná mélyen és iga-
zán az elhunytát.

Az emléket a szülei is a bajtár-
sai is szeretetben és tiszteletben
fogák megtartani és mindannyian
szívükből kívánnak pihenni tért
testvérünknek békés, örök nyugo-
dalmat.

Trauger és vidéke. Trauger,
Pa.-n és vidékén a Magyar Bá-
nyászlapot Lengyel János képvisé-
seli, aki fel van jogosítva előfizet-
ések és hirdetések felvételére és
nyugtázására.

Egyleti ügyek

SZÉGYEN-E vagy DICSŐSÉG?

INTÓ SZÓZAT EGYLETEKHEZ
ÉS MAGÁNOSOKHOZ

Október 29-ikétől kezdve pá-
ratlan kiállításnak lesz színhelye
New York. Két hétre tervezett
ünnepség keretén belül, a Park
Avenue és 34-ik utca sarkán levő
nagy kaszárnyában fogják bemu-
tatni Amerika lakosai, hogy mit
tettek ezért az új hazáért. A vi-
lág összes tájairól ide sereglett fa-
jok, nemzetiségek külön csoport-
okba sorolva. egymástól elkülöní-
tett sátrak alatt könyvekkel, fü-
zetekkel, röpiratokkal, vetített és
festett képekkel s jelegzetes diszi-
tésekkel bizonyítják majd a látó-
gatók ezrei előtt, hogy mi min-
dent köszönhet nekik Amerika.

A megnyitáshoz és befejezés-
hez tervbe vett ünnepies felvonu-
lásnál az egyes nemzetiségek ká-
párzatlanul díszes felvonulása ke-
rén belül fogják nagyvonalú ru-
házkodásuk módját, izlésük ma-
gaslatát.

Minden náción — számra nézve
32 — másfél órá külön előadás-
sal köti majd le a látogatók fig-
yelmét.

Páratlanul érdekes erőpróba,
szokatlanul fontos összemérése
lesz ez a kéthetes kiállítás a ma-
i Amerikát megteremtő tudás-
nak, lelkesedésnek s a nagy vi-
lágban idegyűlemltet nemzeti ka-
rakterek csodás összetételének.

A rézbőrű indián kivételével az
Egyesült Államoknak minden ide-
került nációna részt vett e hatal-
mas ország újjá születésében. E
részesedéséhez való jogát s e ré-
szesedésben való fokozatát most
lesz alkalma bemutatni a magya-
rak is.

Amerikának számottevő ténye-
zői: a washingtoni elnök, az
egyes államok kormányzói, a tu-
domány, a művészet, az ipar, a
közgazdaság, a kereskedelem és
általában a nagy társadalom ve-
zéralakjai, a névtelen látogatók
tízszázalékos összegyűlése, tágra nyí-
tott szemekkel figyelik majd, hol
közvetlenül, hol az e célra meg-
írt és ezután megírandó művek
alapján ezt a 32 csoportból össze-
állított tarka-barka képet, amely-
nek gyönyörű egybeolvadása hoz-
ta létre a világ legdemokratiku-
sabb, leggazdagabb s legbékésebb
modern birodalmát.

Kettős kép lebeg most szemeim
előtt.

As egyik elragadóan szép.
A kiállítás magyar csoportját
bámulja a többi 31 náción. A ma-
gyar sátor előtt tolong legsűrűbb
csoportokban a látogatók nagy
száma. A lapok hasábjait zenge-
nek a magyarok dicsőretéről.

Látják mi mindent adott Ame-
rikának a letiport, a megrágalma-
zott magyar faj. Kézzel fogható
bizonyítékok kiáltják oda a fel-
ocsudott nagyvilágnak, hogy
Amerikában ugyan még csak 70
esztendő a magyar bevándorlás.
Amerikának 105 millió lakosa kö-
zül ugyan még csak egy millió-
nyi a magyar, de azért máris elis-
merésre méltó érdemeket szerzett
ez új haza naggyá tételére kme-
zején.

Hízen százszázalékosan adott ügyes
bányászokat, meg gyári alkalma-
zottakat. Ezer meg ezer katoná-
val gazdagította a szabadságért
harcoló amerikai seregek számát
ugy a polgárháborúban, mint a
spanyol háborúban, s legvégül a
közelmúlt világfeldfordulásban.

Amerikai földművelés, szőlőül-
tetés, bortermelés, szücs ipar. mű-
szakiosság, kézi hímzés meg iz-
léses főzés terén a legelső sorban
látható a magyar.

Látom, mint hatja meg a hódol-
lat lobogóját az ide importált ma-
gyar cigányzene előtt, magyar
műzene előtt, magyar szindarabok
előtt, magyar színjátékok előtt.
magyar festők, magyar tudósok
meg magyar feltalálók előtt a há-
lás Amerika.

Akár Kossuth Lajosnak, Appo-

nyinak vagy Teleki Pálnak impo-
zans látogatására gondolok, akár
a legutolsó magyar cselédlánynak
itteni működését figyelem, min-
denütt vörös fonálként húzódik
végig Amerika utolsó háromne-
gyed százados története, a ma-
gyar faj szabadságszeretete, tisz-
ta erkölcsé, takarékosága, józan-
sága, törvénytisztelete és lojal-
tása.

Ha pedig arra gondolok, hogy
a mozgófénykép művészet ameri-
kai vezetése magyar szellemóriá-
sok kezében összpontosul, tehát
hogy magyar emberek rátermett-
ségének köszönheti, annyi sok
millió ember a szellemi szórako-
zás legelőcsőbb és legtisztább mo-
dern formáját, akkor szeretném
látni azt az ellenfélt, aki azt mer-
né állítani, hogy a magyarnak
nincs fontos része Amerika felépí-
tésében. meg hogy a magyarnak
nincs joga dicsekedni ott, ahol új-
donsúgtól operette-nációk hangos
kürtszóval terelik maguk felé a
figyelmet.

És mindezt meggyőző erővel,
statistikai adatok hűségével bi-
zonyítják azok a magyarázó füze-
tek, könyvek, röpiratok, amiket
ingyen osztogat a látogató közön-
ségnek a magyar művészek által
földszított sátorrendező bizott-
sága, s a melyekből még többet
visz majd széjjel a posta mind-
azokhoz, akik akár magyar nyel-
vben tudni szeretnének. hogy mi
mindenért tartozik nagy hálával
a bevándorolt magyarnak a hatal-
massá nőtt nagy Amerika.

Látok azonban egy rémképet
is.

A kiállításon a leghitványabb a
magyar sátor.

Dekorációja mindösze egy fel-
írat, amelyet igrálgomból bigy-
gyesztett tetejére a többi náción.

Ezt olvasom róla: "HUNKY-
TOWN. THAT'S ALL."

Benne ül egy, ráncosképu öreg
néni. Fiának jack-nadrágját fol-
toztatja, aki a sarokban részegen
feszleik egy piccsen. A disztelen
falról rozsás szögön lóg egy
légypiszoktól megbarnult olcsó
Kossuth kép.

Cifraruhás, intelligens, meg an-
golul is tudó sátorfelügyelőre
nem tellett. Az pénzbe kerül.
A sátorlőtt hullámlzó nézők-
nek egyike szánalomból megszól-
lítja a magyar asszonyt:

A válasz mindössze ennyi:
"Mi nó szpik inglis. Mi grinór."

A parádésan földszított szom-
széd sátrakból vigyorogva muto-
gatnak a "testvér" náción a ma-
gyar felé:

"A cseh-szlovák így rikácsol:
"Nézzétek, milyen buta a ma-
gyar. Muzsikája sincs. Amije van,
tölem lopta. Egy nagy embere
volt: Kossuth. Azt is mi kölcsö-
nőztük neki."

Rádúpláz az oláh:

"Kalotaszegi varrottast, szé-
kely hímzést szeretett volna ki-
állítani a magyar. De nem volt rá
pénze. Legyen hát Erdéllyel
együtt ez is az én dicsőségem."

A szerb így dudál:

"Kicsoda mer itt emlegetni ma-
gyar buzát magyar lisztet? Hisz
ez a Basáté! Az pedig a szerbe-
ké lett! A magyarnak meg pénze
nincs arra, hogy ezt megcáfolja."

Sívitja végül az osztrák sas:

"Most már Liszt Ferencel
sem dicsekedhetik a magyar Hi-
szen ez a Burgenlandon szü-
zett."

És ez így megy tovább. A há-
boru óta összetakolt liliputi or-
szágok vaskos könyvekben ha-
zudhatják, hogy mily nagy a ri-
ték, és mily nagyra növesztették
Amerikát. Nekik telik. Ilven cő-
lora csak úgy dül a pénz a po-
panda sajtó utján.

A magyarnak meg semmije,
csak üres sátra. A magyarnak meg
becsületét is letagadják.

És nem védheti magát. És ne-
bizonyíthatja se angolul, se ma-
gyarul, hogy mit tett Amerikáért

Nem ám. mert saját fia fordul-
nak el tőle. Mer saját gyermekei
tőle a kezekkel türik, miként
gizoi becsületében az e-c-ség
meg idekint is. ...

AMERICA'S MAKING a ne-
ve annak a mozgalomnak, amely
e két heti kiállítást rendezi. He-
lyes név. Csattanós cím.

Hogyan csinálódott a mai
Amerika? Kik hozták ezt létre?
Akár szégyenben marad, akár di-
csőséget arat a magyar csoport, e
kiállításnak sikerülnie kell. Mert
gondolatát igazság és méltányo-
ság szülte.

A háboru alatt tulhajtott ame-
rikanizálásra ez a kiállítás lesz a
legegészségesebb ellenérem.

Ez ország jelesei belátták
ugyanis, hogy ne csak mindig ar-
ról legyen itt szó, mennyit kapott
a dollárokból me a szabadságból
a bevándorolt. hanem végre-vala-
hárra arról is, hogy ennek az ame-
rikaivá vedlett idegennek meny-
nyit köszönhetnek az Egyesült
Államok.

Nemzetünk és amerikai ma-
gyarságunk megbecsülésének je-
le az, hogy a magyar csoport ren-
dezését az intéző körök a Lelkész
Egyesületre bízták.

Ilyen megtisztelés nem érte a
többi csoportot. A többi náción e-
zzel szemben elvárhatja, az ameri-
kai magyarság pedig megkövetel-
heti, hogy a kiállítás magyar sá-
trának díszítése kifejezze a ma-
gyar szellem és izlés sajátos vol-
tát; meg hogy a benne közszem-
lére tett képek, tárgyak, feliratok.
jelentések, könyvek, füzetek, röp-
cédulák és meggyebek a történeti
igazságnak megfelelőleg legye-
nek kőrhűek, tárgyilagosa. min-
den nagytástól mentesek.

Meg kellene írni az amerikai
magyarság felszázadnál is idő-
sebb törtériáját. Itt van az alka-
lom, hogy e fontos célokat szol-
gáló történeti műnek legalább
vázlatát csinálhassuk meg, meg
pedig mindkét nyelven.

Ily komoly, ily nehéz feladat-
hoz sem egy ember, sem hat em-
ber nem elég. Ily nehéz munkához
se jó tanács, se pedig egy-két száz
dollár nem elég.

Ide ezek kellene. Ha van
pénz. találunk arra termett író-
kat. Ha pedig egyik-másik háj-
fejú azt mondaná, hogy ő ingyen
végzi az ilyen munkát, az mind-
járt szerezzen is hozza papirkosa-
rat. hogy az aféle — "bölcs" iro-
dalmi termék számára méltó he-
lyet találjon.

Kell hát pénz. De honnan ve-
gyük? A Lelkész Egyesületnek
nincs. A lelkeseknek sincs. (Leg-
alább is azoktól, akik bele tartoz-
nak, nem telik.) Széjjel mennek
hát a kérdőlevelek az egyletekhez,
mint az amerikai magyarság zö-
mének képviselőihez.

Akad majd egy egyleti titkár,
aki még fel sem tudja olvasni a
levelet.

Akad majd elnök, aki még nem
is engedi tárgyalni az ügyet.

Akad majd szájhős, aki ez ügy
tárgyalását arra használja fel,
hogy megint belerugjon vagy a
papakba, vagy a magyar hazába,
vagy a new yorki kiállítás ügyé-
be. Hisz utóvégre valahová csak
kell rugnia annak, aki mindig csak
gáncsvetésre törekedett.

Mindez nem ijeszt el bennün-
ket a kitűzött céltól. Utóvégre
patkány még a legrendezettebb
házban is akad.

Már pedig a magyarság ügye
nem volt a legrendezettebb. Ma
sem az. És így nem lesz csoda, ha
a ronggyá tépett nemzetnek ame-
rikai becsületén is fog majd rá-
gódni egy-két szeretetreméltó —
kritikus.

Téved, aki azt hiszi, hogy e ki-
állítás a papok dolga. A Lelkész
Egyesület akkor vállalta el a ren-
dezés szomorú szerepét, amikor
egy civilből álló bizottság hó-
napokon át nem tudott sikerre
vergődni.

Még kevésbé lehet itt szó fe-
lekezeti kísértet járásról! Volt

A VIGNETTÁKAT ŐRIZZE MEG

Magnolia
ÉS
Star tej

KANNÁKRÓL
ÉRTÉKES AJÁNDEKTÁRGYAKAT KAP ÉRTÜK
KÉRDEZZE MEG FÜSZERESÉT

arra gond, hogy a rendezésnél he-
lyük legyen a tudomány, a művé-
szet, az ipar. a kereskedelem és
közgazdaság hivatott képviselői-
nek, akár zsidók, akár katoliku-
sok, akár protestánsok.

Nem a papok szégyene lesz te-
hát, hanem az amerikai magya-
rságé, ha e kiállításon nemzetünk
hátl fog kullogni.

A rendező bizottság csak 1—2
dollárt kér módos egyenektől,
csak 5—10 dollárt tehetőes egyle-
tektől. A jó tanácsot is megkö-
szönjük. de csak ugy, ha pénzzel
van körülmertettezve.

Szives adományok a Lelkész
Egyesület pénztárosához külden-
dők.

Címe: Rev. Elemér Eördögh,
1880 Genessee Street, Toledo, O.

Tanácsadó levelek címe: St.
Stephen's Home, 198 Ave. A,
New York City, N. Y.

A lelkész egyesület megbíza-
sából:

Csernitsky F. István.
mint az America's Making ma-
gyar csoportjának elnöke.

EUROPÁBA

Közvetlen összeköttetés magyar vá-
rosokkal. Jó és elegendő élelmiszer.
Zárt kabinok. Nagy fedélzet hely.
A modern gőzös minden kényelme.

RED STAR LINE

MINDEN HÉTEN INDULÁS

Pier 58—62, North River, New York

Zeeland { Plymouth } Október 15

Kronland { Cherbourg } Október 22

Samland { Antwerpen } Okt. 15

Amsterdam { Hamburga } Okt.

Libau, Danzig

Csak 3-ik osztályú utasok részére:

AMERICAN LINE

MONGOLIA OKTÓBER 26

Hamburg és Danzig Cherbourgban át.

MINNEKAHDA NOVEMBER 5

MANCHURIA NOVEMBER 23

Hamburg és Danzig

Közvetlen víziút Lengyelországra

WHITE STAR

OLYMPIC OKTÓBER 15

ADRIATIC NOV. 2

Cherbourgba és Southamptonba:

CELTIC Október 15

BALTIC Okt. 22

CERDIC Október 29

New York és Boston-Azores,

Gibraltarba, Nápolyba és Genuába

CRETIC OKTÓBER 22

*ARABIC OKTÓBER 29

CANOPIC SZEPTEMBER 30

*A legnagyobb hajó rendes szol-
gálatban Európa déli kikötőiben.

New Yorkból Nápolyba és Genuába:

Gothland (csak 3. oszt.) Nov. 17

INTERNATIONAL

MERCANTILE MARINE CO.

120 hajó, 1,300,000 tonna.

9 Broadway, New York

vagy bármely hely ügynökség.

PORTAGE és vidékén a leg-
jobb, legszilárdabb
bankja felajánlja szolgáltatást önnek
Ne küldje pénstét mindentéle magán
bankokba, hanem lépjen felénk érteni
kezelésbe. Jó, pontos és lelkiismeretes
kiszolgálásról bízottatjuk.

FIRST NATIONAL BANK
PORTAGE, PA.

Honfitársak
névű pipa dohány
mindentől kapható
H. RIPPE Dohánygyára
Perth Amboy, N.J.

Ipari hírek

Az elmúlt hét legnevezetesebb
eseménye az az ajánlat, amely
szerint a kormány segítse a vas-
utakat, hogy hatalmas adósságuk-
tól megszabaduljanak. Olyan mó-
dozatokról beszélnek, amely egy
jelentékeny összeget juttat a vas-
utaknak, amellyel azok megkezd-
hetik az annyira szükséges épít-
kezéseket és javításokat. A vas-
utak helyzete sár javult az utób-
bi hetekben, amennyiben bon-
dokat bocsátottak ki, de minden-
esetre nincs még annyi pénzük,

amennyi szükséges ahhoz, hogy
teljes erővel felvegyék az építke-
zéseket, amelyek ezer és ezer em-
bernek jelentenek munkát és több
gyárnak nagyobb rendelést.

Szeptember utolsóelőtti heté-
ben 853,762 kocsit árut szállítottak
a vasutak és ez a legmagasabb
szám ebben az esztendőben. Ezen
a héten több mint százezer kocsi-
val többet szállítottak, mint az el-
mult héten, de 137 ezer kocsi-
val kevesebbet, mint ugyanezen a hé-
ten 1920-ban és 141 ezerrel keve-
sebbet, mint 1919-ben a megfele-
lő héten.

Az ország acélgázrainak átlag-
os munkája júliusban a rendes
munkának körülbelül 25 százalé-
kát tette ki. Ez a szám szeptem-
berben 40 százalékra emelkedett.
Uj rendeléseket is kapnak állan-
dóan, úgy hogy októberben is ja-
vulni fog valamennyit a helyzet.

A norfolki kikötőnek 5 millió
dolláros építkezésre van szüksége.
Valószínűleg hamarosan meg
is kezdik az építkezéseket, ahol
sok ember jut munkához.

A philadelphiai szövögyárak-
ban az elmúlt hetekben nagy lé-
pessel közeledtek a javulás felé.
Az összes gyárak teljes erővel
dolgoznak és százzszámra kaptak
az emberek alkalmazást. Több
gyárban ketős sítára dolgoznak,
mert csak nappali munkával nem
győzik a rendeléseket, amelyek
állandóan szaporodnak.

Délamerikából, Chile államból
nagy rendeléseket kapott az ame-
rikai mozdonygyár. A rendelés 7
millió dollárt tesz ki és a szerző-
dést már teljesen leköttették. A
rendelésért erősen dolgozott Né-
metország és más európai állam
is, de ennek dacára is Amerika
kapta meg az üzletet.

A Charleston, W. Va.-i munka-
ügyi hivatal jelenti, hogy a west
virginiai iparokban az elmúlt két
hónaphban állandó javulás mutat

MAGYAR Bányászlap

(HUNGARIAN MINERS' JOURNAL)

75 East 10th Street, New York

Telephone: 667-967

Az egyedül magyar bányászlap
az Egyesült ÁllamokbanThe Only Hungarian Miners
Journal in the United StatesSzerkesztő
HIMLER MÁRTONEditor
MARTIN HIMLER

Előfizetési ár:

Subscription Rates:

In the United States \$3.00
In Hungary \$3.00

Megjelenik minden csütörtökön

Published Every Thursday

Published by **MARTIN HIMLER, Editor**

A Magyar Bányászlapot bányászok írják, bányászokról bányászoknak.

The Hungarian Miners Journal is Written for Miners, of Miners by Miners.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at New York, N. Y. Under the
Act of March 3, 1879.Munka, tisztesség,
tanulás és összetartás!
Ez legyen a jelszavunk,
mert ez segít bennünket
előre a boldogulás felé.Work, honesty,
education and cooperation!
This should be our motto,
for this helps us
toward our success.

A császár városa

A háboru nyomorúságait talán legjobban érzi az egész világon Bécs, a kedves és egykor gazdag császárváros. Az osztrák korona állandóan esik és az emberek elkeseredése már pánikba tör ki. A napokban 3400 osztrák koronát kínáltak egy dollárért, de nem akadt senki, aki egyetlen dollárját becserelje azért a halom bankóért. Az emberek igyekeznek megszabadulni osztrák pénzüktől, mohón vásárolnak bármely idegen pénzt és árut, csak hogy osztrák korona ne legyen birtokukban. Mert rohamosan közeledik ez a pénz a semmihez.

A háboru előtt egy cent öt fillért ért, ma egy centet nem adnak oda 340 koronáért. Az osztrák korona tehát 6800-szor kevesebbet ér, mint a háboru előtt. Hát ez a háboru előtti császár városa, mint a háboru előtt volt. Az embereknek a legcsekélyebb értékért is egy nagy halom pénzt kell fizetniük, mert nincsen becsé az osztrák pénznek. Csak rá nyomatatták, hogy pénz, hogy érték, de a valóságban, a háborus bomlottságban az emberek nem ismerik el ezt az értéket.

És az ember elgondolkozhatik azon, hogy mit is jelent a pénz. Az egész világ pénz után futkos, rohannak és marakodnak, gyűjtik a pénzt rakásra, embert ölnek és embert csálnak és a végén megtudják, hogy a pénz nem ér semmit.

Ugy vannak az osztrákok a pénzzel, mint az egyszerű ember, aki belesett egy nagy gödörbe, ami tele volt arannyal. Először megörült a szegény ember az aranyának, de később utálattal rugta félre, mert hiszen mit ér ott az a halom arany, ahol nem volt kenyér. ahol nem lehetett az aranyat felváltani. Mert bizony az aranya nem lehetett belehárpani.

És szegény osztrák emberek régi álma valóra vált. A pénzért sóvárogta, pénzt kívántak. Ma van pénzük, hány ember sóhajtott el, vágyakozva:

— Ha én nekem egyszer ezer koronám volna... ha én nekem egyszer tizezer koronám volna... ha én nekem egyszer egy millió koronám volna...

Mit csinál most a szegény ember az ezer koronájával, amíg harminc cent sem ér, pedig harminc cent nem nagy pénz. Mit csinál most a másik ember a tizezer koronájával, ami kevesebbet jelent, mint három dollárt. És az egy millió korona se visz nagyon messzire, mert hiszen jóval kisebb az érték, mint háromszáz dollár.

És együtt van az a halom pénz, ami után egy sóvárogta az emberek. Minden olyan ember zse-

bében van pár ezer korona, akiknek zsebében a háboru előtt szegényesen zörgött pár krajcár. De a lenézett és árva kis krajcárokkal bizony messzebbre ért az ember, mint most a sóvárgott cifra ezresekkel, amik alig jelentenek többet, mint egy számoló cédulát, amit a képekért, színekért szeret és gyűjt a kis gyermek.

Koldusok a milliósok Bécsben és éhenhalnak azok, akiknek a zsebe tele van bankóval. A kis darab kenyér sem adja el magát, ha nem adnak sok bankót érte. És szomorúan nézhetnek az emberek a szegényes üzletek ajtóin be, ahol pár darab, ennivaló disziti a helyiséget, elérhetetlen áron.

Nem becsülték meg az emberek a kenyeret, nem becsülték meg az emberek a békességet, a munkát. A pénzt hajszolták, a pénzt imádták. És most megbosszulta magát a kenyér, a munka és bebizonyította, hogy nem kapható mindig pénzért. legalább is nem krajcárért, ezresekben kell ma már leszámolni az árat, ha egyáltalában találnak valahol egy darab kenyeret.

A vidám és éjszakánként valcerotló hangos császárváros csöndes és szomorú. Becsülták az üzleteket, mert nincs mit árulni és tetlenül lézengenek az emberek az utcán, mer nem érdemes dolgozni. Hiszen a munkáért kapott pénz értéktelen, a munka ára nem elég ahhoz, hogy megfizesse a kenyeret. Nincsen cigányzene, nincsen kavargó színes éjszakai élet. csönd van, a nyomorúság, a szenvedés, az elkeseredettség csöndje ül Bécs felett.

És mindez miért? Mert a háboruskodás vágya üttött tanyát az emberek szívében. Szenzáció kell a népek, csatározások. nagy izgalmak, és háborut csináltak. Azt már mindenki tudja, hogy a háboru nem annak a szerb diáknak a golyója idézte elő, mely az osztrák-magyar trónörökös és trónörökösé életét oltotta ki. Ez csak szíttette a háborut, csak mohón felkapták az emberek ezt az alkalmat, hogy a szívükben élt harci vágy kiöntését megkezdhesék. A háboru már esztendő óta forrott az emberekben és bizonyos, hogy a szerb diák gyilkossága nélkül is megindult volna egymás felé a halálra ítélt sorok.

Talán egy-két hónappal, talán egy-két esztendővel később, de ezt a sorsot nem kerülhették volna ki az országok. Mert háborut ad annak a sors, aki háborura készül. Mert áldozatot hoz a sors a kiköszörült kardok elé.

Csak arra nem számít egyik sem, hogy a kard hegye néha visszafordul és a saját szívüket sebzí meg. Hogy néha nemcsak az ellenséget, de magunkat is megölik.

A hajlékszerzés szomorú módja.

Nagyon sok furcsa történetet teremt a nyomor. a nélkülözés. Az ember azt hiszi sokszor, hogy valami regényíró fantáziájában születnek a borzalmas esetek, hinni sem akarja, hogy bizony azok komoly és szomorú valóságok.

New Yorkban történt a napokban, hogy egy nagyon elkeseredett munkanélküli, aki már hetek óta nélkülözött nem csak a meleg ételt, de a hajlékot is, ahol meghuzhatta volna magát a hűvös őszi éjszakákon. egy téglát dobott egy kirakatba, de nem rablási szándékkal, hanem csak azért, hogy a rendőr elfogja és így szerezze meg a hajlékot, meg a meleg ételt.

Kincses, gazdag Amerikában, ahol pedig annyi-annyi sok dollár jut baseball fogadásokra egy szegény munkás ember már csak így tudott feledt és egy kis meleg ételt szerezni magának.

Valahogy mégis úgy kellene lenni, hogy minden embernek jusson egy darab kenyér legalább. meg egy kis hely, hogy ne legyenek tele a parkok, üzletek benyilói éjszakánként a munkanélküliség szomorú martirjaival.

Tudjuk, hogy nincs kereslet semilyen áruira, tudjuk, hogy Európa nem képes megfizetni áruinkat, mindent tudunk. amit mondani szoktak a munkanélküliség felidőzőjének.

És mégis csak azt mondjuk, hogy a nagy tőke feladata mindazt a fenti okokat szép sorjában elvinni az utból és megindítani a termelést, hogy juttassák az embereket kenyérhez.

A háborus nagy kereseti alkalmak csak nagyon kis részben hoztak a munkásnak jólétet, de sokszorosan meg is koplalja azt most és a nagy haszon mégis csak a nagy tőke zsebében maradt. Csak egy kicsit bele kell hát nyulni, menten enyhítve lesz a nagy munkanélküliség.

Az európai forradalmak — különösen a magyarországiak — nagy részben a nyomor szüleményei. Az éhes ember nem ismer korlátot, nem ismer törvényt aztán, hanem tör, zuz és pusztít. Az az éhes ember, aki New York fényes utcáján a kirakatot betörte, hogy bőrtönbe és ezáltal hajlékhoz és meleg ételhez jusson, a szabadságát áldozta ezért.

A bűnesetek száma is nagyon meghaladja a rendes körülmények között előfordulni szokott bűneseteket. Nem gondolják a tőkés urak, hogy ezeknek a bűneseteknek is részben az emberek irtózatossága az oka. Segíteni kell hát a nyomorúságon addig, míg nem késő, mert a mód meg van hozzá azok kezében, akik erre hivatva vannak, csak az akarat kell meg hozzá.

VÉGE VAN A TISZA PERNEK

A Tisza pör talán egyike volt a legbonyolultabb és leghosszabb pöröknek Európában. Most végre a napokban teljes befjezték ezt a pert és a polgári hatóság elé állított vádlottak közül Kéry Pál uságrót halálra, Gaertner 14 évi fegyházra, Vágó Jenőt és Fényes László újságíró felmentették. A többi vádlott felett már korábban a katonai bíróság ítélezett.

A Tisza pörben a tanúk a hazugságok hihetetlen tömegét halmazták egymásra. Csaknem naponta változtatták a tanuallomások. ártatlanokat belekeverték az ügybe, künösöket tisztára igyekeztek mosni, mert nagy nevek is szerepeltek a vádlottak sorában.

Valószínű azonban, hogy Kéry Pált nem fogják kivégezni, hanem az Oroszországban tuszul tartott magyar foglyokkal kicserélik. Oroszország ugyanis egy csomó magyar foglyot tart vissza, akiket csak a letartóztatott népbiztosok és egyéb politikai bűnösök kiszolgáltatása mellett bocsát szabadon.

Fodor Sándor

Tizenkilenc esztendő volt és a világ szívét fűtötte. A gyerekség gondtalan éveiben már megindult a bánya felé, a sötét üregbe, ahol viaskodni kell a fekete gyémánttal, ahol bujós-kát játszik a veszedelem és a halál, ahol titkos morajok és titokzatos susogások figyelmeztetik a vakmerő embert, hogy a természet nem adja kincsét ingyen.

Tavaszi fakadásán ilyen fiúk még lepkét kergetnek és borzas fejüket egész nap süti a fényes napsugár. Ez a fiu már lámpát csatolt a sapkájára, mert amerre ő járt, ott nincsen természetes világosság, csak mesterséges emberi fény mutatja az utat.

Bányászfiu volt Fodor Sándor, már esztendők óta, úgy, hogy tizenkilenc éves korában már a nagyok beletörődésével s jártasságával szaladgált a föld alatti üregekben. Kora reggel benne volt abban a sorban, a mely a bányaüreg felé indult, hogy csak naplementével jöjjen ki onnan. És abban a nagy zugásban, perlekedésben, zakatolásban, amit az emberi kezek végeztek a természet erőivel, benne volt Fodor Sándor fiatal kurjának ereje, mozgása is. — Fialat, egészséges izmaival a természetet ostromolta, hogy előhossa a fekete gyémántot a föld mélyéből emberi tüzhelyek melegítésére, gépkerek mozgatására, sötétségek világítására.

A sorban a legfiatalabb volt. Együtt járt az utörökkel, akik utánuk következtek testvéreik jövő útját egyengetik. És a vi-gyorgó és leselkedő halál a legfiatalabbat választotta ki, hogy elvegye áldozatát a magyar utörök bányájából is. Az ő fiatal élete kellett a bányahalálnak, az ő fiatal vére tontotta ki a halál, hogy beöntözze vele a magyarok szénföldjét.

Pénteken este ment le utójára a magyar bányászok bányájában Fodor Sándor. S nem jött fel onnan többet. Elvette az életét a banya. Csak össze-roncsolt, halott testét adta vissza szüleinek, akik pedig élő, fiatal, eleven fiut engedtek el péntek este.

Éjfél után ötötök az alvó lakásokban az órák, amikor agyon-ütötte egy kocsi szén Fodor Sándort, Piros, meleg vér ömlött a szénre és a tizenkilenc éves kis bányász már nem élt többé. A teste ott feküdt véren és szénporosan a szénföldön, mint sziszuggató jelképe a bányász életének és a lelke pedig elszállt messze, a titkok világa felé, oda, ahova nem követték emberszemek és bányász-lámpák fénye.

Gyászba borult a kentucky-i hegyek között a magyar falu. A magyar banya első vértanuját temették és a bányától a temetőig könnyek áradata jelezte az utat.

Az öreg bányász meg a felesége a fiát siratta, a testvérek a testvért, a magyar bányászok pedig a kis magyar bányászt, aki vérevel szentelte meg törekvésük földjét, aki életével fizetett meg a mesterségükért.

A himlervillei magyar bányászok mélységes és megdöbbentő szomorúsággal kísérték Fodor Sándor élettelen testét a himlervillei temetőbe és szívükben igaz halálával, és őszinte kegyelettel őrzik meg a legfiatalabb magyar bányász, a magyar banya első vértanujának drága emlékét.

A mi küzdéses, szenvedéses életünkön tuli világ ismeretlen titokzatossága adjon kárpótlást Fodor Sándornak a nehéz munkában eltöltött fiatal éveit és vértanu haláláért.

KI A KÖVETKEZŐ?

A Budapestben megjelent 8 Órai Ujságban találjuk az alábbi cikket:

Az operáció

nem sikerült, de a páciens életben maradt. Legalább is remélnünk kell, hogy — ha Hegedüs Lóránt meg is bukott — még mindig meg lehet menteni az országot. Tíz hónap előtt az új pénzügyminiszter optimizmust hozott. amelytől távozása se foszthat meg és ha a lezajlott időt sok tekintetben elvesztettek, ső egy némely részben károsnak is ítéljük, a kudarcból kínálkozó tanulságok csupán hasznára válhatnak az utódnak. Elhárítjuk magunktól a gunyolódás alkalmát, annál is inkább, mert tiszteletre kényszerít Hegedüs Lórántnak az egész országgal közös tragikum. Mélabusan emlékeznünk vissza a rózsanyílás, a hajnalhasadás idejére. amikor a komolyan fanatikus székelő romantikus színekkel varázsolta eléln a jövőt: az államháztartás rendezését, az országos adósság kamatjainak csökkentését, a drágaság megszüntetését, a tárgyilagos takarékossgát, a vagyonváltást mindent rendbehozó hatalmát, a pénzügyi rendet. a közgazdasági föllendülést.

Most már tudjuk: nem az a baj, hogy Hegedüs Lóránt nem váltotta be ígértét, hanem az volt a szerencsétlenség, hogy olyat ígért, amit meg se valósíthatott. A pénzügyminiszter megcsinálhatja a pénzügyi technikai rendezését. de a technikailag rendezett pénzek, gazdasági tartalommal, vagyis: értékkel való megtöltését csupán a termelő munka viheti végbe. Ezen a ponton cserbenhagyták Hegedüs Lórántot kormányzati társai és a pártok. A kereskedelmi politika gondolatse-gényessége és egyoldalú politizálása meddő helyzetet teremtett iparnak és kereskedelemnek, a földművelésügyi miniszteriumban pedig az osztálypárt szempontjai győztek, sőt, visszaélésekkel és panamákkal még fokozták is a drágaságot. A pártok pedig — távol minden realpolitikától — egymással marakodtak.

Ez a lényeg, a többi részlet. bár nem egy tekintetben súlyosan jártult hozzá a pénzügyi politika megmontásához. Hegedüs Lóránt csomagol, — vajjos ki, illetőleg: mi jön utána? Elsősorban rendszerváltozásnak kell bekövetkeznie, amely az egész kormányzatot egyesíti a hozzáértő pénzügyminiszter rideg munkájával. Mert nem is Hegedüs bukott meg, hanem a mi szerencsétlen pártpolitikánk: a rövidlátás és az önzés.

HATVANKÉT Bányatársaság a Bányászszervezet Ellen.

Megirtuk korábban, hogy egy W. Va.-i bányatársaság a törvényhez fordult és úgy kéri, hogy akadályozzák meg a bányászszervezetet. hogy ismétlenül megkísérelje a west virginiai és kentucky-i bányák beszerzését. A pert tulajdonképpen a Borderland Coal Company indította meg, de újabb értesülésünk szerint hatvankét bányatársaság áll a felpe-res megett. A társaságok bányái a williamsoni, thackeri és észak-west virginiai földekben vannak, vagyis ott, ahol a zavargások fő-fészeke van. A feljelentésben összeszküvéssel vádolnak még pár Indiana állameli bányatársaságot is, amelyek állítólag segítettek a szervezet munkájában azáltal, hogy meg nem engedték versenyt folytattak a szénárakban a nyitott bányatársaságok ellen.

Illetékes körök nagy érdeklődéssel várják az ügy fejleményeit mert ez a per van hivatva eldönteni, hogy megakadályozhatja-e a törvény egy munkáscsoport szervezkedését és az erre használt eszközök alkalmazását, ha ezek nem is ütköznek különben az ország törvényeibe.

Őszi ültetésre alkalmas Gyümölcsfák, Szőlők

rózsafák, díszfák és díszbokrok, továbbá kora tavaszon nyíló, nemes virágu

TULIPÁN, JACINT nárcisz, krokusz és többféle virág-hagymák a legnagyobb választékban csak egyedül nálunk kaphatók. — Mind-ezekről, ugyszintén ősszel vetendő gazdasági és más magvakról szóló képes árjegyzékünket ingyen küldjük meg bárkinek. — Tessék írni érte. Cim:

KÁLLAY BROS. CO.
PAINESVILLE, OHIO

Magyar Bányász Otthon

PÉNZKÜLDÉS ÉS HAJÓJEGY IRODÁJA

A magyar bányászok egyedüli otthona

FIGYELEM!

TESTVÉREK!

\$100-ért utazhat egész BREMEN-ig

a következő gyors hajókon

S. S. HUDSON OKTÓBER 15
S. S. AMERICA NOVEMBER 1.

HA CSALÁDJÁT KI AKARJA HOZATNI,
HA PÉNZT AKAR KÜLDENI,
HA HAJÓJEGYET AKAR VENNII,
forduljon minden ügyben mindig hozzánk. És soha se felejtse el, hogy mi a világ legerősebb pénzintézetét, az AMERICAN EXPRESS CO.-t képviseljük.

Ha bármily felvilágosítást akar, írjon a következő címre:

MAGYAR Bányász OTTHON
MINERS HOME

75 East 10th Street,

New York, N. Y.

EGYEDÜLI AMERIKÁBAN

Az első magyar stempelő gyár

amely valódi hazai árucikkeket gyárt.

Kérje azonnal a legújabbban megjelent árjegyzékünket saját gyártmányu garantált stempel áruinkról, valamint a legújabb divatu berliner nagy gyapjúkendők, selyem, szövet, vászon, karton, haraszt, libatoll és D. M. C. kivarnni való pamutokról.

Csomagküldés Magyarországra és a megszállott területekre.

Kérjen árjegyzéket.

CHAS. K. GROSS,

Kézimunka és stempelő gyáros.

8803 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

Steubenville Bank and Trust Co.

104 South 4th Street,

Steubenville, O.

PÉNZKÜLDÉS a világ minden részébe

HAJÓJEGYEK minden vonalra kaphatók
az eredeti árban.

Dollárbetétekre 4 százalék kamatot fizetünk

ANDREÁNSZKY ARTHUR,
a külföldi osztály vezetője

UNITED AMERICAN LINES

JOINT SERVICE WITH

**HAMBURG
AMERICAN
LINE**

New York-
Hamburg Direct

A legrövidebb összeköttetés Közép-Európa bármely részébe

S. S. "Mount Clay" Okt. 27.

S. S. "Mount Carrol" (uj)
November 10

Hajók New Yorkból a 86-ik kikötőből, North River a 42-es és 46-ik utca lábától indulnak. 2, 4 és 6 ágyas kabinok, do-hányzók, ebédelték nappali szobák és sétatélelzetek állanak a 3-ad osztályu utasok rendelkezésére.

Bővebb felvilágosítás végett írjon bármely meghatalmazott ügynökünkhöz, vagy a következő címre:

39 BROADWAY
NEW YORK, N. Y.

AZ EMBER ÉS A MAJOM

Hosszu hónapok, talán egy esztendő is eltelt már, amikor az utolsó írást beküldtem a Bányászlaphoz.

Hogy miért nem írtam? Ki tudja azt megmagyarázni? Hiszen lett volna mondanivalóm, de van olyan időszak, amikor az ember annyira el van foglaltva a saját kis életével, apró dolgaival, hogy nincs türelme a világ dolgaihoz.

Természetesen hosszú hallgatásom ideje alatt is figyelemmel kísértem a Magyar Bányászlapot és a magyar bányászok dolgait, ami nem is lehet másképpen. Kevés olyan mesterség van, amihez olyan nagyon hozzájárul az ember, mint a bányászathoz. Talán még csak a kötélhúzó mestersége. Mert mindkettő veszélyes és kockázatos. Mert csak az ilyen munkit lehet szerezni.

Zajlik erősen az élet. Alig mulik el egyetlen nap, ami ne hozna valami újat. Egy új kellemetlen, vagy egy új kellemes hír. Az bizonyos, hogy nem alszik a világ, ha ez az ébrenlét nem is jelent állandóan előrehaladást. Hasznos munkát.

Nagy boldogsággal hallottam a magyar bányászok hídjáról. De mindig úgy gondolok erre a hídra, mint arra a mesebeli alkotmányra, amely a gyermekmesében összeköti a keserves valóságot a csodás Tündérország hídjával.

A hid mindenkor közlekedést jelent. Összeköti két olyan pontot, amelyeket akadályok választanak el egymástól. A magyar bányászok hídját a valóságban két olyan megyét, két olyan államot köt össze, amelyek a kis távolság dacára is nagyon messze estek egymástól. És ezért azt hiszem, hogy a valóságos, igazi, nehéz vasalkotmány még egy képzeletbeli, de éppen olyan erős hidat is létesített kis távolságban levő, de mégis messze eső dolgok között. Talán összeköti az a vasalkotmánnyal párosult mesebeli hidat azoknak az embereknek a szívét is, akik eddig olyan nagyon nagyon messze estek egymástól, pedig elérhető közelségben állottak egymás mellett.

Meg van kicsit bolondulva a világ és napról-napra világos példákkal bizonyosodik be, hogy a széthúzás öli meg az embereket. Nincsen egyetlen ország, egyetlen csoport ember sem. Akinek a veszekedés valami hasznot hozott volna. És ez áll megfordítva. Az együttműködés, összetartás még minden félnek meghozta a jutalmát.

De hát az emberek csak tovább marakodnak, mintha mindegyik a legádázabb ellensége volna — önmagának.

És ilyenkor megáll az ember és gondolkodni kezd, hogy ugyan szabad-e kísérletezni a fiatalság meghosszabbításával. Hiszen arra a pár fiatal esztendőkre is anyyi baj és veszekedés esik, hogy ugyan mi jót szerzünk a világnak, ha minden ember fiatalságát meghosszabbítják. Hiszen az ember addig veszekszik, tülekedik, amíg fiatal. Ha megöregedett, akkor egyidőben kétszer annyi fiatal, erős és — veszekedő ember lesz a földön.

Merész vállalkozás és már ez az önbizalom is megérdemli, hogy az amerikai magyarok is bizalommal legyenek a vállalat irányában.

ÉRTESÍTÉS.

Értesítem a West Virginiában tartózkodó és arra utazgató magyar bányászokat, hogy a Williamson, W. Va.-ban lévő Columbian szállodát e hó elsején megvettem, és azt ezután én vezetem.

A magyar bányászok ismernek engem is, ismerik eddigi üzleti tevékenységem is, és így meg lehet nek róla győződve, hogy a Williamsoni Columbian szálloda is helyes és nyugalmas pihenő helyet fog nyújtani az átutazó magyaroknak, méltányos árban.

A magyar bányászok szíves pártfogását kérve, s eddigi jóakarataikat megköszönve, vagyok honfitársi szeretettel

Béres Dániel.

JELLEMZŐ ESETEK

A háború alatt szomorúan nélkülöztük a magyarországi újságokat, úgy, hogy a háború után valóságos szenzáció volt, amikor hozott a posta egy-két magyarországi lapot. Éhesen estünk neki a rég nem látott újságoknak, dacára annak, hogy bizony nem igen ismertük meg azokban a háború előtti budapesti újságokat. Kevés oldalon, rossz papír, rossz festék. És a külsejükkel talán a tartalmuk is éppen ilyen szomorúan változott.

Jóideje kapjuk már rendszeresen a magyarországi lapokat, azért mégis mindig mohón esünk neki a messziről jött írásoknak, mert hiszen szülőházánkról hallunk hírt.

Kevés a jó hír. Annál több a szomorú. Néhol egy üresen hagyott hely. Mi lehetett ott? És nem tudjuk, hogy mi a keservebb? Az-e, ami le van írva, vagy pedig az, ami kimaradt.

Az egyik pesti újságban a szemünkbe ötlék egy cím:

Trencsénben tilos a magyar szó. És alatta szigorú rendelet, amely a következőképpen szól:

Belley trencsényi zsupán eltiltotta a magyar beszédet. A zsupán erre vonatkozó rendelete a következőképpen szól:

Rendelet a magyar nyelv kihívó használatára. Fölhívom a közhatalmúkat, hogy a legerősebben járjanak el azon vizsgálódás ellen, hogy vérrrel kivívott szabadságunk kigunyolását a nyilvános helyeken majdnem mindenütt kihívóan beszélnek magyarul. Állami presztizsünket az illető egyének kihívó szemérmelenségével szemben a legerősebben meg kell védeni. Elvégre a Szlovénországban élünk és ezer okunk van rá, hogy eddig elnémitott nyelvünkre kényesek legyünk. Ez a nyelv mentett meg minket szolgásgunkban az életnek. Ezért nem engedhetjük meg, hogy a mi földünkön tendenciózusan idegen nyelvet használjanak szóban vagy írásban. Fölhatalmazom az összes hatósági alkalmazottakat, hogy mindenkit, aki a megye területén nyilvánosan és kihívó módon magyar nyelven beszél, rögtön igazoltassanak. Minden magyar förlírasú üzleti nyomtatványt hivatalosan el kell kobozni, mert nem engedhető, hogy szlovénországban élő vállalatok gunyt üzenek az őket fenntartó államból. Figyelmeztetem a lakosságot, hogy igazodjék az elvekhez, mert aki e rendelet szelvére ellen vet, a kihágásnak következményeit magának tulajdonítsa.

És önkéntelenül is eszünkbe jut a kérdés, hogy hát mit szól ehhez az ántánt? Mit szólnak ehhez azok a nemzetek, melyek a "kis nemzetek szabadságáért" viseltek háborút? Magyarország is belekerült a kis nemzetek sorába és az idegen területen maradt magyarok most tanulják csak meg igazán, hogy mi is az a nemzetiségi elnyomás.

Egy földön, amely még hónapokkal előbb Magyarország volt, ahol a gyermekek magyar iskolába jártak, ahol magyar volt a hivatalos és társadalmi nyelv, egyszerre beszűntetik a magyar nyelvet. És ugyanakkor azt is megírják, hogy nyelvüknek köszönhetik szabadságukat.

Aki a sorok között olvas, az meglátja ebben a rendeletben azt is, hogy a magyarok engedékenységének köszönhetik a csehek Fel-sőmagyarországot. Annak a nagy elnyomatásnak, amely ezer esztendőn keresztül megengedte a tótoknak, hogy nemzedékek során keresztül megtartsák a nyelvüket. És a csehek okulni akarnak a magyarok szomorú példáján. Hódításuk első évében tiltják a magyar nyelv használatát, mert a nyelv visszaszerzi a szabadságát.

Majd megmutatják a csehek, hogy egy nemzedék sem tarthatja meg a magyar anyanyelvét ott, ahol a tótok 25—30 nemzedéken keresztül a saját nyelvüket beszélték. "Kihívó szemérmelenség"-nek nevezik a magyar nyelv használatát ott, ahol még idejük sem volt az embereknek, hogy a cseh nyelvet megtanulják.

A tótok ezer esztendőn keresztül alig tanultak meg magyarul, a magyarok egy esztendő alatt tanuljanak meg csehül. Egy esztendő alatt cseréljék ki a sokkal nagyobb kulturájú nyelvüket a csehek nyelvével. A magasabb magyar kultúra nem tudta meghódítani a tótokat, most a tótok s csehek nyelvéhez butuljon le a magyar, de gyorsan.

Szerencse a magyarokra nézve, hogy a csehek rossz politikusok, és nem tudják, hogy az erőszakot eredményez. És nem tudják, hogy minél erősebben eltiltják a magyar nyelvet, annál jobban fognak ragaszkodni hozzá, hogy minél veszélyesebb és tilosabb a magyar nyelv használata, annál jobban fogják terjesztetni és annál nagyobb gonddal fogják az új nemzedéket magyarul tanítani.

Szeressük egymást — ez a cím egy másik hírnék. Boldog érzéssel készülünk neki a cím alatt levő sorok olvasásának, és amíg a cím betűitől a másik sorig érünk, elgondoljuk, hogy talán egy új egyesület alakult Magyarországon ezzel a címmel, talán egy új vallás, vagy egy nagy-sikerű szindarab, vagy egy új politikai párt.

És elolvassuk a gyönyörű címmel ellátott hírt. Hát bizony csak egy kis franciaizű bohózatról van szó, amelyben szerelmi bonyodalmakat kevernek és a "szeressük egymást" mondat bizony a legléghőbb értelemben érvényesül.

A közönség jól mulatott, — írja a hír. És mi csalódottan tesszük le az újságot, mert istenem, mi is lehet Magyarországon az, ami így kezdődik: Szeressük egymást. Egy bohózat...

Az amerikai lapokban is van elég furcsaság természetesen. A miken megakad az ember szeme. 16,540,200. Milyen hatalmas szám. Ugyan mi lehet ez? Ennyi csuungum van Franciaországon, amit Amerika a háború alatt átszállított és amellyel most nem tudnak mit csinálni.

A háború folyamán a gondos és segítő Amerika hatalmas szállítványokat küldött Franciaországnak. Ágyút, egérfogót, dohányt, írógépet, zseb-drótnélküli és a jó ég tudja, mit nem még.

Az ágyukat átadták a katonaságnak, az egérfogókat az egerek kipusztítása után eladták, az írógépeket használat előtt adták el, a dohányt nagy keservesen elszívták, de a csuungum — a csuungum az ott maradt.

A franciák nem akarnak rászokni a gummirágásra. Pedig minden vendéglő, bár, üzlet el van látva ezzel bőségesen, nem akad más, mint az amerikai turisták, no meg aztán a kisfiúk, a kik eltanulták a háború alatt ezt a szép élvezetet az amerikai nagykövettől. Tekintettel azonban arra, hogy a francia szülők erősen tiltják a gummirágást és így a gyermekeknek nincsen pénzük, így hát a gummi fogy valamennyire, de pénzt nem igen kapnak érte, mert a gyerekek rendszerint a kereskedő távollétében szerzik be ebbeli szükségletüket.

Valaki felajánlotta, hogy jó lenne talán ezt a sok millió gummidat felolvasztani és utcákat javítani vele, de valahogyan elvetették ezt az ötletes tervet. Most az az újabb ajánlat, hogy adják el a gumit — Amerikának, de ha tekintetbe vesszük a vámot, úgy Amerikának kétszer annyit kellene fizetni a rágógumiért, mint a mennyiért azt Amerikában megveheti. És így kicsikét, mintegy valószínűtlen, hogy megkérhetik az üzletet.

Az újságok hasztalan írják, hogy a gumirágás egészséges, hiába ajándékozzák el marokszámra ingyen, hogy rászokjanak az emberek, a francia nem akar gumit rágni. És így az egész ország azon gondolkozik, hogy mit csináljanak azokkal a gumirudakkal, amelyek 16,540,200-an vannak Franciaországban.

THE TERRACIAL COUNCIL

Woolworth Bldg., New York City

A Council szívesen ad felvilágosítást minden Amerikára vonatkozó kérdésre, a bevándoroltak életére vonatkozólag, milyen viszonyok között élnek, stb. Ezen kérdézőkódó leveleket magyarul is meg lehet írni s felvilágosítást semmi díjazás nem jár. Levélben válaszolunk. Írja nevét és címét világosan és olvashatóan.

GYÁSZJELENTÉS

Fájdalommal tudatjuk részvényes testvéreinkkel, hogy Himlervillen dolgozó csoportunk elvesztette az egyik kedves, derék tagját,

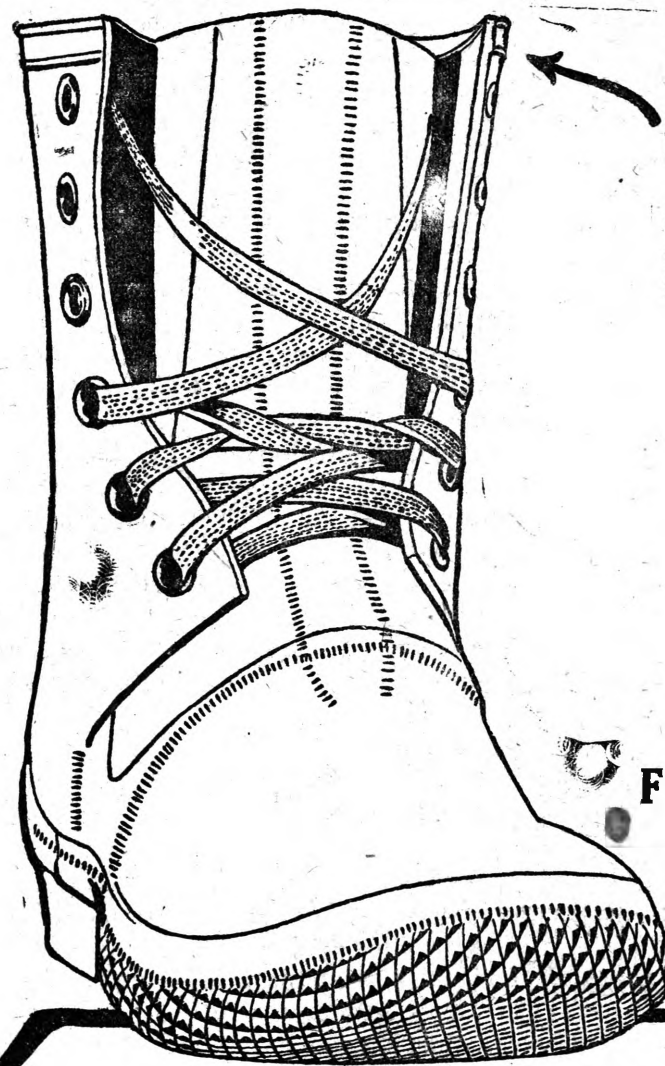
IFJ. FODOR SÁNDOR

áldozatává vált a munkájának, és szeptember 30-án elérte a bányászhalál.

Fodor Sándor derék, hasznos és kedves tagja volt a magyar bányászok küzdő táborának s elhunyt nemcsak veszteséget, de igaz fájdalmat is okoz minden részvényes testvérünknek.

Ő volt a bányának első vértanúja és emléket társaságunk mindig kegyelettel fogja megőrizni.

A Himler Coal Co. Igazgatósága, Himler Márton, elnök

Ügyeljen a száron levő PIROS CSIKRA

FEHÉR LEHIGH

BÁRMILY nehezen keres is-ily talpat soha se talál. Ötven éven át gummi grut gyártottunk, melyek TARTÓSAK. Ne talpaltassa a mi cipőinket, azokat nem kell. A cipőszáron levő vörös vonal jelzi, hogy Goodrich.

THE B. F. GOODRICH RUBBER CO., AKRON, OHIO

Goodrich
Gummi cipők

HA KARÁCSONYRA MEG AKARJA AJÁNDÉKOZNI SZERETTEIT

SIESSEN, MERT AZ IDŐ MULIK!

Ne várjon az utolsó percig csomagjai feladásával, mert a karácsonyi ünnepeket megelőző nagy forgalom csak késleltetni fogja a gyors és rendes kézbesítést. Az Óházában várva várják az amerikai rokonok és ismerősök szeretet adományait.

Ne várakoztassa őket hiába

mert kettősen örülnek odát azoknak a csomagoknak és szeretet adományoknak, melyek pontosan szent karácsony napján érkeznek hozzájuk. Ha felgyújtja otthonában a karácsonyfa gyertyáit, gondoljon a tengerentúl lévő rokonaira s ünnepeljen velük együtt.

A szállítmányok az OKTÓBER 29-ki hajóval indulnak el

A bevásárlással, kiválasztással sok idő telik el, lásson hozzá azonnal a vásárláshoz és minél előbb küldje el a tartósan becsomagolt szeretet adományokat a szállítási költséggel együtt a következő címre:

F. Wm. Gertzen Company

70 WEST SEREET
NEW YORK, N. Y.

Tudnivalók a csomagküldésről
A küldemény életbiztosítást és ruhanevet tartalmazhat. A ruhanevet lehet régi is, meg új is. A küldemény erős ládába csomagolandó és rá kell írni a küldő nevét, valamint a pontos európai címet, hogy kinek megy. A szállítás 14 centbe kerül fontanként és 4 percent jár a biztosításért. 50 fontig a szállítás \$7.00

MAGYAR BÁNYÁPLÉZEK MESÉI

KOVÁCS JÁNOS ESETE

Kovács János kerges tenyerén egy hatalmas seb volt. Fájt is egy kicsit, csípte is a husát az a maró orvosság, amit a kompániaorvos rátett. Igaz, férfiember hozzá van szokva az ilyen kis balesetekhez, tudja, hogy hamarosan elmúlik, nem első, nem is utolsó eset ez már. Nem sokat törődött az a sebbel senki, Kovács János legkevesébe.

De azért nem tudott aludni Kovács János. Égett, fájt a tenyere. Egész éjjel nem tudta lecsukni a szemét. Bajnak éppen nem volt nagy baj ez, mert hiszen másnap nem kellett dolgozni ugysé, sebes kézzel nem bírja a pikket, a fájdalmat is igen állotta, de keserves gondolatok párosultak azzal a fájjal.

Ilyeneket gondolt Kovács János:

— Hiába na, mégis csak keserves élet a bányász élet. Mindig van valami baj. Igaz, ez még nem nevezhető szerencsétlenségnek, mert hát ebsont beforr, és aztán rendbe gyűn ez a kéz is egy pár nap alatt. De hát kegyetlenül fáj, azt meg kell adni..... Elmulik majd, hát persze, hogy elmúlik, de ebben a percben fáj. Igen nagyon fáj..... És ez már nem is az első. Minden bányászt ér ilyen apró baleset..... Még nagyobb is. És most mindenki alszik a házban, csak én nem..... Hja, ez az élet. Miért nem mentél nagyságos urnak, Kovács János, majnerember? Mi? Miért nem választottad meg a családotat jobban?..... Itt a baj. Mert ha véletlenül nem abba a tiszaparti kis kunyhóba visz a golya, hanem kicsinyt arébb, abba a tornyos házba, hát akkor Kovács János, öreg majneryerek, mostan szépen hortyognál. Mert akkor nem volna ez a komisz seb a tenyereden.....

Egy álmatlan éjszakán sok bolondot elgondol az ember. Olyasmit is, ami nappal eszébe sem jut. És így bizony egész éjszakán át okoskodott Kovács János, a majneryerek, a sebestenyérű. És aztán a fiára gondolt, a Janira, aki ma hozta haza az értesítőt, amibe az áll, hogy a gyerekek igen jó feje van.

— Hát az szép bizony, amikor egy ilyen szegény paraszti embernek ilyen okos fia van. Szép az bizony. De hát mire jó. Hogy majner legyen, ahoz bizony nem kell sok iskola. Iskola ide, iskola oda, hiába ott a tudomány, azért a kezét éppen úgy felhajtja egy darab éles szék, akár mennyi ész is van a fejében. És így az én fiam, az én okos fiam is éppenny fog majd fekdüni egy éjszakán, mert hát fájni fog a tenyere...

Kicsit elszunyókált Kovács János, a sebestenyérű. És azt álmódta, hogy ott állt előtte a fia, a jó iskolás, a Jani és nagyon sirt, mert egy komisz rossz seb volt a tenyerén. És igen sajnálta a gyereket az öreg Kovács János.

Hamar felébredt az álmából, hát lehet attul a cudar kéztől aludni? Akkor látta, hogy csak álmódott, de azért a biztonság kedvéért mégis leszállt az ágyról és bement a másik szobába, hogy megnézzé a kis Jani kezét. Nem volt annak semmi baja, puha volt a tenyere és sima.

Kovácsné meg elkezdett kiabálni:

— Hát maga mit mászkál éjnek idején, az embert kirázza a hideg. Azt hittem, hogy egy kísértet járkál.....

Dörmögött az öreg és újra lefeküdt. És mondogatta magában:

— A kis Janinak még sima és puha a tenyere, seb sincsen rajta.....

Réggel aztán — bár csak nagysokára jött el a reggel, — aztán minden bevezetés nélkül azt mondta az öreg majner, a sebestenyérű:

— Nézz csak ide, te asszony. Ez a bolondos kezem úgy fájt az egész éjszakán, hogy le se hunytam a szememet. És azt fundáltam ki, hogy ezt a Jani gyereket taníttatni fogom. Mert hogy igen jó feje van neki. És hátha lesz belőle valami. Mert hát nem muszáj éppen minden egyes embernek majnernek lenni, nem igaz?

— Igaznak éppen igaz, — mondta a Kovácsné, — de honnét vesszük azt a sok pénzt? Mert hát városba kell adni a gyereket, a városban pedig nincs majna, így hát fizetni kell az ellátásért is.

Ilyen fontos dolgot nem lehetett egy ülsében elintézni, és aztán volt is még két hosszú hónap az iskolaév kezdetéig, hát a Kovács házban esténként a lámpa alatt sok szó esett a Jani iskoláztatásáról.

Kovácsné nem ellenkezett. Egyrészt azért, mert neki is tetszett az a gondolat, hogy az egyetlen gyerekükből tanult embert neveljenek, még ha akármennyi küzdéssel és kínlórással is jár a dolog, de a legfőbb oka, a beleegyezésének az volt, mert ismerte már élete párját. Ha az egyszer a fejébe vesz valamit, akkor ott hiába már minden szóbeszéd. Olyan az öreg, mint az acél, inkább eltörik, de meg nem hajol.

Szóval a Kovács Jani bement a városba, ami elég messze volt és beiratták a magasabb iskolába. Az öreg majnernek persze hamar begyógyult a kerges tenyerén a seb, alig maradt meg a helye és már vidáman dolgozott a bányában. Erősebben megfogta a pikk nyelét, nem szaladt nagyon gyorsan kifelé a sötétből, mert kellett a pénz. És sokszor mondogatta, hogy ő nem dolgozik hiába. Ő tudja, hogy miért küzködik itt a bányá mélyében.

A fiu pedig neki fekdüdt az angol könyveknek. És hihetetlen mennyiségben szedte magába az angol betűket. Az iskolatársai amerikaiak voltak, magyar rajta kívül még csak egy volt az osztályban, az volt a legrosszabb tanuló. És John Kovács pedig a legjobb.

Angolul beszélt és angolul gondolkodott. A magyar nyelvet természetesen nem felejtette el, csak mert ritkán használta, idegen lett neki egy kicsit. Különösen, hogy magyar újságot nem olvasott.

És irta haza a leveleket. Magyarul. Először gyakran, aztán mindig ritkábban. Kedvesen, melegen irt haza a rövid sorokban is, de valahogy már nem tudta magát rendesen kifejezni.

Kovács János pedig egyszer a homlokára tette a mutatóujját és így szólt magához:

— Okosan tettél-e Kovács János, majneryerek, amikor elengedted magad mellől az egyetlen fiadat? No, most légy okos. Mert hát a fiu mintha elveszett volna. Az igaz, hogy neki már nem lesz sebes a tenyere, hanem sima és puha marad, az bizonyos. De te bizony elvesztetted. És a magyarság is elvesztette ezt az embert, az is bizonyos. De hát mi a fontos? Hogy mellettem legyen — boldogtalan és sebeskezi, vagy messze tőlem — boldog és elégedett?.....

Felelni nem igen tudott rá a Kovács János, pedig ezen az éjszakán sem csukta le a szemét. Nem birt aludni, pedig nem is

volt sebes a keze. Hanem mintha a szívéen lett volna egy véres vágás és az fájna olyan nagyon, olyan égetően, mint a keze azon a bizonyos éjszakán.....

Az embernek a tenyere is, a szíve is elkeresedik, hozzászokik a sebekhez, a vágásokhoz. Néha ugyan nem lehet aludni miattuk, de aztán megszokja az ember. Kovács János, a majneryerek — ahogy ő nevezte magát — is megszokta, hogy van egy fia, aki messze van, finom angol urakkal él együtt.

Hamarosan állást kapott a fiu egy bankban és megírta a levelet a szüleinek ilyenformán:

“My dear papa and mama:

Nagyon örömmel tudatom, hogy már nem kell én nekem, hogy a poor papa annyit dolgozza énmiattam. Mert én tudom, hogy eddig a papa igen erősen dolgozta, hogy én itten a schoolba járjak és hogy én nekem ne legyen szükséges a mineba járni for the bread. Thank you very much, dear papa és mama és mostan már én kaptam hogy nagyon swell jobot, ahol már én fogok eleget keresni és mindig fogom küldeni haza a few dollárt, amennyit lehet. És így minden allright, mert a papa nem dolgozta olyan erősen hiába. És én kérem nagyon szépen, hogy én rám haragudni ne tessék, mert egy kicsit difficult már nekem a magyar nyelven correspondálni, mert igen nehezen kellett és ezután is kell még és kell angolokkal együtt lenni, ha azt akarom, hogy belőlem legyen somebody, mert a dear papa és mama is ezt akarja, I am sure. Hogyha már rám költötték azt a sok dollárt és a papa olyan nehezen dolgozott a mineban.

És itten küldök ten dollárt, és majd többet is küldök, ha advancolni fogok a jobomban.

Wit the best wishes your loving son

John Smith.

Kovács János elolvasta a levelet, aztán egy kicsit hallgatott, aztán még egyszer elolvasta és akkor csak annyit mondott:

— Hm.

Kovácsné pedig nem szólt egy szót sem, hanem kiment a konyhába és sirt. Addig meg Kovács János a majneryerek, megnézte a tenyerét:

— Ne, te ne, ilyen egy bolond bőrt, hát nem meglátszik még mindig az a komisz vágás a tenyereden. Pedig hát nem lehet

mondani, hogy igen finom bőrbü vóna. Olyan ez mán, mint a csizmám talpa...

De ezt is csak magának mondta, más nem is hallotta. Nem is volt semmi értelme ennek a mondanak.

Minden hónapban jött egy pár dollár a fiutól, karácsonyra ötvenet küldött és Kovácsék majd felverték a plézt, pedig hát sirtak titokban, amikor senki sem látta őket. Mert a gyerek nem jöhetett haza karácsonyra, mert meg volt hiva egy amerikai családhoz, akiknek a barátsága két okból is fontos volt. Először azért, mert a vendéglátó gazda volt egyben a munkaadója is, ő volt a bankigazgató abban a bankban, ahol a fiu csinos amerikai ruhában amerikai üzletfelekkel tárgyalt és másodsor pedig azért, mert a bankigazgatónak volt egy szép szöke leánya is. Lehet, hogy a fiunál ez volt az első ok, de a két ok együtt volt olyan nyomós, hogy Kovács John így határozott.

A levelek mind ritkábban jöttek, pénz érkezett még mindig. Aztán egyszer jött egy hosszú levél is, amely így szólt:

My dear papa and mama:

Nem is tudom, hogy mit fognak maguk szólni, ahoz az újsághoz, amit én itt írok maguknak. Talán maguk el is felejtették, hogy én már kész gentleman vagyok, nem pedig small boy és már el is határoztam, hogy én meg fogok házasodni. A fiamnak nagyon szép leány, és én nagyon szeretem, és ő is engemet. A directornak a lánya és a director is nagyon happy, hogy én egy all-right boy vagyok. Remélem, hogy a dear papa és mama nagyon örül ennek a nagy hírnék.

Aztán még azt akarom megmondani, hogy kérem szépen, ne legyenek mérgesek azért, amiért nem hívom magukat a lakodalomra. Mert itten ezek gazdag amerikaiak és maguk nem tudják, hogyan kell viselkedni egy ilyen családban. Én eztet nem szégyelném, de nem akarom megbántani azokat a jó embereket, akik ilyen kedves és szíves voltak hozzám és én tudom, hogy a dear papa és mama meg fog érteni ezt. Mert én ugy hallottam, hogy a dear papa mindig azt akarta, hogy a fia ne legyen majner és ne dolgozzon olyan nagyon nehezen, mint a poor dear papának kellett. És én ezért fogok is küldeni ezután is mindig pénzt, mert most már nemsokára lehet majd, mert lesz több pénz.

Igazságszolgáltatás az Egyesült Államokban

Második közlemény.

A szövetségi bíróságok.

Az alkotmány egyenesen csak egyetlen szövetségi bíróság, a Supreme Court of the United States felállításáról intézkedett. Az alkotmány megszabja azt, hogy milyen ügyekben szolgáltatson a Supreme Court és más szövetségi bíróság igazságot, valamint elrendeli, hogy a Supreme Court bíráit a szenátus tanácsára és jóváhagyásával az elnök nevezze ki. A részletek kidolgozását az alkotmány a Congressre bízta; a Congressre maradt a bírók számának, munkájának és fizetésének megállapítása.

Ezenkívül az alkotmány felhatalmazta a Congressst alsóbbrendű szövetségi bíróságok felállítására, ha azok szükségesnek bizonyulnak. Az alkotmány ezen rendelkezése alapján a Congress több szövetségi bíróságot szervezett és az alsóbbrendű bíróságok rendszerét különböző időközökben meg is változtatta. A Congress állapítja meg azt is, hogy hány szövetségi bíróság legyen az egyes államokban, hol állíttassanak fel az ilyen bíróságok, hány bíró nevezzenek ki az egyes bíróságokhoz és milyen szövetségi ügyekkel foglalkozzanak az egyes bíróságok.

A legfelsőbb szövetségi bíróság.

— The Supreme Court of the U.S.

A szövetségi bírósági rendszer

élén áll a Supreme Court Washingtonban, amely végső ítéletet mond azokban az ügyekben, melyeket az alsóbbrendű szövetségi bíróságoktól és az állami bíróságoktól az előbb felsorolt körülmények között eléje terjesztenek. A Supreme Court ítélkezik többek között azokban az ügyekben is, melyekben a Congress által hozott valamilyen törvény alkotmányosságról van szó.

A Supreme Courtnak kilenc bírája van, egy főbíró, az úgynevezett “Chief Justice” és nyolc társbíró, az “associate justices.” Október hónap második hétfőjén kezd meg ülésszakát és naponta ülészik. Legalább hat bírónak a jelenléte szükséges ahhoz, hogy a bíróság határozatot hozhasson. A bíróság minden egyes ügyet kétszer tárgyal. Megállapítják, mi a bírók többségének a véleménye. ezt valamilyen bíró írásba foglalja és a bíróság ismét megtárgyalja azt, mielőtt a bíróság határozatakat kihirdetné. Meg nem egyezés esetén a kisebbség véleményét is írásba foglalják és ismét latba vetik a végleges határozathozatal előtt.

Szövetségi fellebezési bíróságok.

— Circuit Courts of Appeals.

A szövetségi bírósági rendszerben közvetlenül a Supreme Court után következnek a szövetségi fellebezési bíróságok, a “Circuit

Courts of Appeals”, melyeket a Congress azért hozott létre, hogy a legfelsőbb bíróságot megszabadítsa nehéz munkájának egy részétől. A Congress az Egyesült Államokat kilenc körzetbe osztotta be és mindegyik körzetben felállított egy szövetségi fellebezési bíróságot, amely az alsóbb kerületi szövetségi bíróságok által tárgyalta ügyeket veszi újra fel és végleges ítéletet hoz nagyszámú adó és bűnügyekben; idegenek és amerikai polgárok közötti perekben, valamint különböző államok polgárai között felmerült vitákban.

Szövetségi kerületi bíróságok. — U. S. District Courts.

Hogy a szövetségi bírók minél jobban a polgárok rendelkezésére állhassanak, a Congress az egész országot kilencven kerületbe osztotta be és mindegyik kerületben egy kerületi szövetségi bíróságot létesített, melyek egyenesen a szövetségi fellebezési bíróságok után következnek. A szövetségi kerületi bíróság bíróinak száma egy és négy között váltakozik, a szerint, amennyi munkája van a bíróságnak. Olyan vitákat és vádak tárgyalnak, melyek a szövetségi törvények alá tartoznak, mint például a posta, bank, adó, szabaddalmi, élelmiszer, munkaügyi és bevándorlási törvények megsértése, valamint a kereskedelmi törvényekből származó pereket, a trust ellenes törvény megsértését és még sok más ügyet.

A szövetségi igénybíróóság. — U. S. Courts of Claims.

A Court of Claims egy különleges szövetségi bíróság, mely évenként üléseket tart Washingtonban azért, hogy magánügyeknek a szövetségi kormány elleni igényeit trágyalja. Ennek a bíróságnak a határozatait meg lehet fellebezni a Supreme Courthoz.

Szövetségi fellebezési vámbíróóság. — U. S. Court of Custom Appeals.

A Court of Custom Appeals szintén egy különleges szövetségi bíróság, melyet a Congress hozott létre. Ehhez a bírósághoz az általános becsllőbizottság (Board of General Appraisers) határozata ellen lehet fellebezni behozott árucikkek osztályozása és megvámolása ügyében.

A szövetségi bírók.

Az alkotmány megalkotói arra törekedtek, hogy a bíróság függetlenségét biztosítsák, ezt a módot tartván legbiztosabbnak a népszabadságainak megvédésére a törvényhozás és végrehajtó hatalom esetleges túlkapásai ellen. Ehhez képest az alkotmány úgy rendelkezik, hogy egy a legfelsőbb, min az alsó szövetségi bíróságok bírái addig maradjanak hivatalban, míg jól viselik magukat. Vagyis hivatalukat megtartják egész életükön keresztül, hacsak vád alá helyezetté, el nem vesztik azt. Az összes szövetségi bírókat, egy a magasabbakat, mint az alsóbbrendűeket az elnök nevezi ki a szenátus jóváhagyásával.

És újra kérem, hogy a dear papa és mama ne legyenek mérgesek és én küldöm the very best wishes your loving son

John Smith.

Erre a levélre már semmit sem mondott Kovács János. Jó sokáig hallgattak a feleségével együtt, az asszony egy kicsit sirt, de akkor a Kovács János, a majneryerek, ráripakodott:

— Mit pityeregsz már itten, na. Nézz meg az ember. Hiszen örülni kell, hogy ilyen szerencséje van a gyerekeknek. Tát jobb vóna, ha itt mászkálna a majnában, mi? Ne ríj asszony, mert méregbe gyűvök, istökugysé, ha sokat birizgatsz nahát.....

Kovács kiment a konyhába sirni és akkor Kovács János újra megnézte a tenyerét és azt mondta hangosan:

— Ez a vágás már nem látszik, de egy csöppet se. Hát ilyen a bőre az embernek.

Ennek a mondatnak se volt semmi értelme, de van az úgy, hogy az ember bolondságokat beszél.

Az évek pedig multak most is, mint mindig. Kovács János még mindig majneryereknek hívta magát, pedig már egy kicsit neheze esett a járás. Bejárt azért a majnába és dolgoztatott, szépen megélték, meg aztán a fia is küldött néha pénzt. Jó fiu volt, az bizony. Talán jobban is szeretik, hogy levelet nem igen irt, mert alig értették meg azokat a furcsa angol-magyar szavakat.

Esténként ott ültek a lámpa alatt az öregek. Hallgattak. Az öregasszony ruhát foltozott, az öreg pipált. És gondolkoztak. Bizonyosan mindaketten ugyanarra küldték a gondolataikat.

Aztán azt mondja az öreg Kovács János:

— Te asszony, én ugy érzem, hogy az éjjel megint nem tudok aludni. Mintha fájna megint a tenyeredem..... az a régi vágás.

— Ne beszéljen már bolondokat, hiszen a helye sincsen már meg. Ajnye, de kényes lett maga is az öregségére, mint egy grófkisasszony. Megkarcolja a tenyerét és osztán esztendőki mulva is eszébe jut. Ki halott már ilyet?

Kovács János nem felelt, csak nézte a tenyerét.

Aztán zörögtek az ablakon és Kovács János nagy kényelmesen felkelt, hogy ajtót nyisson:

— Biztosan valamelyik bodi, vagy tán szükség van a bányában egy emberre. De én biz nem mék ma éjszaka be, akármilyen is.

Egy jólöltözött fiatalember állt az ajtóban. Ismeretlen. Kovács János tudta, hogy Amerikában, ahol az emberek angolul beszélnek, hát angolul kérdezte az ismeretlent:

— Vatuju vant? Vacummer vitju?

Az ismeretlen nem szólt semmit, csak ránézett Kovács Jánosra és azt mondta: — Édesapám.....

John Smith volt a fiatalember.

Hogy hogyan rohant sirva az anyja John Smith elé és hogyan ölelte és csóko. sirva, azt leírni úgy, ahogy volt, ugysé lehet. Sokan pedig — talán nagyon is sokan is — megértik és megérik, tudják ezt hosszas leírás nélkül is.

Vacsora került az asztalra gyorsan Magyar ételek. És magyar szó a vacsora mellé.

John Smith tört magyarsággal mesélt a szomorú sorát. Megcsalta a felesége, egy amerikaival és amikor szemére vetette ezt, akkor a szép szöke lány elé állt és a fogai közül csak egy szót sziszegett felé:

— Hunky....

Ezért jött haza a fiu, ezért lett John Smithből újra Kovács János, hunky, aki visszajött az apjához, Kovács János hunky majneryerekhez.

Az öreg Kovács János megnézte a tenyerét. Nem látszott rajta semmi. És mintha a tenyeréhez beszélne, azt mondta csöndesen:

— Iskolázni — angolul, pénzt keresni — angolul, boldogságot keréni — angolul de sirni, sirni, istenem sirni a magyar csak magyarul tud.....

Ennek se volt sok értelme, de a Kovács János, majneryerek, sokszor beszélt magába ilyen értelmetlen dolgokat.

Fülöp Ilona.

CUNARD-ANCHOR

A magyar kormány által engedélyezett hajózársaság.

Magyarországra, Jugoszláviára, Csehszlovákiára és Romániára: Hamburgon át

Saxonia, október 29

Cabin \$145, III. o. \$100 és \$5 adó

Dubrovnik, Trieste és Fiume

Italia Okt. 29

Jegyek ára: \$103. Adó \$5.00

Cherbourg és Southamptonon keresztül

BERENGARIA Okt. 20

AQUITANIA Okt. 25.

Kitűnően szervezett és előnyös pénztálatások Magyarországra. Helyi ügynökség van az ön városában vagy közelében is.

WEISS ÉS TÁRSA

dohányárúrok

247 2nd St., New York City

HA IGAZI ghazai módon készített pipadohányt akar színi, akkor rendelje meg még ma a mi

HATOS

PIPADOHANYUNKAT

Ha azonban rendelés előtt meg akarja a dohánnyunkat kóstolni, írjon nekünk és mi ingyen küldünk önnek mintát belőle.

WEISS ÉS TÁRSA

A "HATOS" ghazai módon készített pipadohányt egyedül árusítói az Egyesült Államokban.

247 2nd St., New York City

Toms Creek és vidéki Magyar Bányászok!

Ne tartásotk pénzemetek idegen városban. Tartásotk azt itt, a bányászok bankjában. Bankunk oly biztos, mint bármely legnagyobb bank. Magyar bányászokat szívesen látunk. Sok magyar ügyfelünk teljes bizalommal van hozzáuk.

The Miners Bank of Commerce

C. O. RAMSEY, Pénztárnok.

COEBURN, Virginia

Az egyedüli magyar DETEKTIV

Helybeli és ghazai ügyek elintézés. Ha kereset férjéért, feleségét stb. forduljon bizalommal hozzám. Az állam által engedélyezett intézetem elvállal bármilyen közjegyzői munkát is. Forduljon hozzám személyesen vagy levélileg.

JULIUS J. KRON

302 Broadway, Room 702-4

NEW YORK, N. Y.

Telephone: Worth 0763, 0764.

Figyelem bányászok

Minek dolgozotk olyan helyen, ahol nem vagytok megelégedve a keresetk.

Nálunk körülbelül 300 magyar bányász dolgozik és mind meg van elégedve.

A mi bányánk Union bánya, ahol nincs sztrájk és minden nap dolgozunk.

Tonnánként fizetünk.

ENTRIBEN 76 és fél centet

RUMBAN 70 és fél centet.

MAGAS SZENUNK VAN.

Különbön higgyen saját szemének és nézze meg bányánkat vagy írjon felvilágosításért az itten levő magyar bányászoknak.

vagy írhat a Compániának is. Családias magyar bányászoknak a vasuti költséget is megfizetjük.

Írjon erre a címre:

Kellys Creek Colli

J. J. SNU

WAR

UTIRANY - honnét utazik, szálljon ki Charleston, W. Va.-ban. Itt menjen át a K. & M. vasúthoz és kérjen jegyet Ward, W. Va.-ba.

Állandó magyar színház Amerikában

Rátkay Márton, a Királyszínház művésze a napokban körlevél küldött szét, amelyben bejelenti, hogy állandó magyar színházat készülni alapítani New Yorkban.

Az új vállalkozásról alább közöljük a detroitai Magyar Hírlap érdekes cikkét.

ÁLLANDÓ MAGYAR SZÍNHÁZ.

Ti rátkok, mennyekben lakó magyar őrangyalokra kellene bízni, magyar lelkeknek, szíveknek e szent dolgok kihirdetését, hogy általatos kalaplevéve üdvözlöjé könnyes szemmel minden amerikai magyar a tényt, hogy megalkult végre az első állandó new yorki magyar színház, — így kiált fel mámoros lelkesedésében Rátkai Márton, a nemrégiben Amerikába vándorolt jeles budapesti színész, abban a cikornyás frázisokkal erősen fűszerelt nyilatkozatban, amiben az állandó színház megalakulását bejelenti. A mennyekben lakó magyar őrangyalok mostanában sokkal fontosabb megbízatásokkal vannak elfoglalva, s nem vállalhatják a feladatot, hogy leszállván az amerikai magyar kolóniák tájára, "a magyar paloták és bányász-kunyhók ablakain a langyos nyárutói szellők szárnyán beröpítsék harsonáikkal a vérpezsdítő hirt, hogy New Yorkban megalakult az állandó magyar színház." Rátkai tehát jól teszi, ha mégis inkább maga vállalja a bejelentést. Lévnén ennek az új állandó magyar színháznak ő a kismellét igazgatója. Ez így sokkal helyesebb is, mert a glóriás magyar őrangyalokat kicsit bizonyára feszélyezné az a körülmény, hogy trombitálásukon kívül ügynöki szerepet is kellene betölteniök, megvételre ajánlva az az új magyar színházépítő társaság részvényeit.

Az állandó magyar színházat ugyanis részvénytársasági alapon szervezik meg. Ezen nincs semmi kifogásolni való, sőt ellenkezőleg, valószínűleg csakis ilyen alapon valószínűsíthető meg. Az amerikai magyarságnak akkor lesz állandó magyar színháza, ha az olyan egészséges, józan üzleti elvekre épül, mint akármilyen más üzleti vállalkozás. És ha e vállalkozás csak az amerikai magyarság bevonásával és anyagi segítségével valószínűsíthető meg, akkor mindenképp azt kell az amerikai magyarságnak bebizonyítani, hogy mint üzlet valóban jó.

A legelső feltétele tehát annak, hogy az egész vállalkozást komolyan vegyűk, hogy mellőzzük ennél a propozíciónál a frázis cáfrangokat, a csillogó szóbulókákat, a faji érzésre, a magyar hazafiságra, kultúr szeretetre hasonló szép, de irreális dolgokra való apellálást. Ne beszéljünk végzendő magasztos kulturális misziokról, ne emlegessük tulsokat "a magyar kultúra apostolainak idegen földön végzett fenséges munkáját, a mik kötelességünknek tennék, hogy a vállalkozást segítsük. Sok magyar intézmény létesítését vették már tervbe Amerikában amelyek mind elbuktak már a csirájukban, mert valamennyit a létért Amerikában keményen küzdő magyarok hazafias érzéséből, fajszeretéből és ideálizmusból kiváltott dollárokból akarták felépíteni. Az amerikai magyarságban van elég hazafiaság, így magyar érzés és ideálizmus is, azonban e sok csalódásokon átesett népnek hazafiságát és ideálizmusát ma már nehéz dollárookra és centekre váltani.

Az amerikai magyarságnak szüksége van magyar színházra, minél fogva egy állandó magyar színház igen jó üzletnek is bizonyulhat, ha azt egészséges üzleti alapra építik. Ennek pedig az az alapfeltétele, hogy az ne a közönség "hazafias támogatására" építse a számítását, hanem arra, hogy a közönséget becsületesen kiszolgálja. vagyis a pénze ellenértékét megadja. Nyujtson olyan előadásokat, amelyek az amerikai magyar közönség igényeit tökéletesen kielégítik. Akkor a siker nem maradhat el.

Az amerikai magyar színészet kétségtelenül uttörő munkát végzett eddig. A színházba járásra azonban nem a magyar szintársulatok szoktatták a bevándorolt magyarokat, hanem maga Amerika. A szomorú valóság az, hogy a magyar színélőadások lassankint egészen elvettek a kedvét a színházjárásról. Ezért maradt oly keserves "Thália magyar papjainak" a sorsa Amerikában. A közönség rendszerint gyenge, sőt kritikán aluli előadásokat kapott annyi pénzért, a mennyit kevessebbért élvezetes amerikai vagy műkedvelő előadásokban részesülhetett. Ha az amerikai magyarság színvonalát azokról a színélőadásokról kellene megítélni, amelyekenek évek hosszú során át részesült, az ítélet felette lesújtó volna.

Az azonban az amerikai magyarság számtalanszor bebizonyította, hogy igenis van a szép és művészi színvonalu előadások iránt érzéke. Bizonyoságot adta annak, hogy mindenütt zsufolóság meg tudja tölni a színházat, ha biztosra veszi, hogy a pénze ellenértékét megkapja. Sem a magyar, sem más náción nem azért megy tudatosan a színházba, hogy ott kultúrát szedjen a lelkébe. hanem pusztán azért, mert szórakozni akar. A kultúrát lassacskán, észrevétlenül szívja be, aminek a látható jele az izlése finomodása, a művészi igényei fokozódása. Az eddigi színházi vállalkozóknak nemcsak az volt a nagy hibájuk, hogy megfelelő tőke nélkül láttak az üzleti vállalkozáshoz, hanem az is, hogy — ami végtére is ennek a következménye, — hogy nem tudták az előadás színvonalát emelni. Ezek azt hitték, hogy a magyarnak minden mindég, s ha addig nem vette észre, vagy eltűrte a diszlet és kórus nélküli, nivótlan ripacskodást, hát ezután miért ne tűrné el?

Rátkai Márton teszi az első komoly kísérletet egy olyan magyar színház szervezésére, ami az amerikai magyarság igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni van hivatva. Ha ez sikerül neki, akkor az anyagi siker el nem maradhat, vagyis a vállalkozás kitűnő üzletnek fog bizonyulni. A kilátások mindenesetre rendkívül kedvezőek. Ma már olyan színészgárda van Amerikában, hogy egy elsőrendű társulat összeállítása semmi nehézségbe sem ütközik. És mi sem könnyebb, mint a hiányt újabb importálásokkal pótolni. A legnagyobb magyar művészeknek legalább vendégszerzésre való megnyerése semmi nehézségbe nem ütközik. És hogy az új színház élére olyan erő kerül, mint Rátkai Márton, az már magában véve elég biztosíték arra, hogy a megszervezendő társulat valóban színvonalas lesz. Minden azon fordul meg csupán: lesz-e a kezdéshez elegendő pénz? Mert ha nem: a vállalkozás okvetlenül kudarcra fog vezetni. Ahhoz idő, kitarthat kell, amíg az új társulat egész Amerikát meg tudja győzni a maga kiválóságáról. Amerika

magyarjai hirtől csak egy-két magyarországi színészt ismernek általánosan; a legünnepeltebb budapesti primadonnák és színművészek nevei jóformán ismeretlenek itt; magának Rátkainak is sokat kell még Amerika magyarlakta helyein bolyongania, míg olyan népszerűséget vívhat ki magának, aminőt Budapesten élvezett.

Az amerikai magyarság izlése még nem oly fejlett, kulturális igényei még nem oly magasak, mint Budapesté, vagy akár Kolozsváré. Am azért itt egy igazán elsőrendű magyar társulat jobb üzleti vállalkozásnak bizonyulhat, mint akármelyiknek a Nemzeti Színháza. Mert a mi népünk hálálása volna, ha nemcsak a pénze ellenértékét kapná meg, de annál többet is. Ha a kapott értéktöbblet megmérésére nem is képes, de az összehasonlító képessége meg van, s a nemesebb szórakozásban kielégült lelke sóvárogva nézne a kedves színésztársulatának szereplése elé.

A New Yorki állandó magyar színház megalapítói részvények eladása után kíváncsi előteremteni a még hiányzó összeget. Ez rendjén van; a propozíció egészséges, a befektetésre kínálkozó alkalom kívánatosnak látszik. Azonban, hogy a látszatból bizonyosság legyen, ahhoz teljes őszinteség szükséges. Mennyi pénz van már együtt és mennyi kell még? Kik az alapítók mennyire vannak érdekelve, kik az igazgatóság tagjai stb? Mi hisszük, hogy Rátkai ezekre kielégítő feleletet tud adni. Azért szerettük volna sokkal jobban, ha a glóriás őrangyalok helyett mindjárt hideg számadatokkal jön elő. Ha azt akarja, hogy Amerika magyarjai, mint részvényesek társuljanak a vállalkozáshoz, azoknak kimerítő felvilágosítással kell szolgálnia. Ha, mint meg vagyunk róla győződve, be tudja bizonyítani, hogy az új színház erős, egészséges üzleti alapra épül, akkor fűtyülhet az irigyei, a rosszakarói és a kishitűek gáncsvetéseire mert akkor vele lesz Amerika minden becsületes magyarja.

ÜZLETNYITÁS.

Értesitem a Rivesville, W. Va. és vidéken dolgozó bányász urakat, hogy újonnan berendezett restaurant nyitottam a Rivesville, W. Va. táncsterem épületében. Kérem becses pártfogásukat.

ILLÉS RÓZA, tulajdonos.

LYUKAS RUHÁNAK TŰ AZ ORVOSSÁGA!

Munkás asszonyok és munkás férfiak, világlatan ember könnyen és gyorsan be tud tűzni ebbe a tűbe. Tűsével küldeni 10 centet és mi küldünk önnek 2 db tűt. Tóth-Worthington & Co. P. O. Box 167, Pittsburgh, Pa.

142 holdas birtok, kiténő, síma, kőmentes, 2 jó ház rajta, 12—12 szobások. A felesleges szobákért 45—60 dollárt fizetnek a nyaralók 3 hónapra és drágán minden élelmet. 4 hold gyümölcsös, szőlő, kúlső épületekkel, 3 perc az állomástól, úgy hogy a tejet Philadelphia-ban hűtőházak ki. Öregség és egyedüllet miatt sürgősen eladó potom 7200 dollárért. 3000 dollár maradhat rajta. Gondolják meg. A farm New Jerseyben van. Minden megterem épp úgy, mint az őházában. Kaphat ezenkívül bármily nagyságu farmot általam. Magam is öreg farmer vagyok. Ha jön, értesítsen, különben nem lát meg és a hiénák kezéből nem szabadul ki. Fabók Vince, RFD, Box 84, Ferry Road, Flemington, N. J. 39.40.

Eladó egy 378 akeros farm az összes termelével, 17 darab szarvas, marhával, 2 erős lóval, 4 disznóval, és 60 darab baromfival, szerszámokkal, automobillal és butorokkal melynek a fele azonnal fizetendő. Mivel más vállalkozásba megyünk, sürgősen keresek vevőt. John Sas, Glenfield, N. Y.

ROUGH ON RATS

Használja az egész világ; használja az Egy. Áll. kormány. "Rough on Rats" keverhető minden étellel. Megszabadítja önt a patkányoktól és egerektől gyorsan, biztonságosan, olcsón. Vegye meg a drug store-ban, vagy fűszerboltban. NY. GYEN: Írjon a Patkányok és Egerek Vége" c. könyvünkért. E.S.Wells, chem. Jersey City, N.J.

Statement of the Ownership, Management, Circulation, Etc., Required by the Act of Congress of August 24, 1912.

Of MAGYAR BANYÁSZLAP published weekly at New York, N. Y. for October 1, 1921.

State of New York

County of New York.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Ilona Fulop, who having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the managing editor of the MAGYAR BANYÁSZLAP and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are:

Publisher Martin Himler, Himlerville, Ky.

Editor: Martin Himler, Himlerville, Ky.

Managing Editor: Ilona Fulop, 75 E. 10th St., New York, N. Y.

Business Manager: Irene Friedenberg.

2. That the owner is (Give names, and addresses of individual owners, or, if a corporation, give its name and the names and addresses of stockholders owning or holding 1 per cent or more of the total amount of stock) Martin Himler, Himlerville, Ky.

3. That the known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: none.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholders or security holders appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trust is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

Ilona Fulop

(Signature of editor, publisher, business manager or owner)

Sworn to and subscribed before me this 30th day of September, 1921 (SEAL)

Harry M. Tanzer, Notary Public

N. Y. County

(My commission expires March 30, 1922.)

SÉRVBEN SZENVEDŐK

Dobják el sérvkötőiket.

Ezer és ezer sérvből vagy szakadásból szenved ember talál nyhülést és szabadságot a sérvkötő kelmekesztésű STUARTS tudományos ADHESIF PLAPAO PADS használatával. Gondolja meg, határozza el magát, dobja el sérvkötőit, a gummi és vasalku szorító kötésekkel. Hadd küldjünk önnek

INGYEN próbára PLAPAO

kötőket. Semmit sem számítunk érte, sem most, sem később. Hadd küldjünk önnek bizonyítékokat, hogy a PLAPAO PADS mit műveket képesek. Hadd küldjünk önnek sérvtől való könnyet. Ezek alatt tart vallemások az ország minden részéből bizonyítják, hogy a PLAPAO PADS-ek megjavították azt a károsítást, amit "sérvek" nevezünk. NE VARJON. NE KESEDELMESKEDJÉK. Küldje be a nevét és címét MA és mi küldjük INGYEN PRÓBÁRA A PLAPAO-t, a szakadásról szóló könyvet is. Cím: PLAPAO CO., 234 Stuart Bldg. ST. LOUIS, MO.

MAI SZELVÉNY

Amerikai magyarok részére fontos tudnivalókkal bíró könyvecskéket INGYEN küldünk bármelynek, aki a lent szelvényt kitöltve be küldi ezen címre:

Manufacturers Patent Co.

520 FIFTH AVE. NEW YORK

Nevem

Címem

Csak 1 dollárt kell

kell ezzel a szelvényt nyel kívánni és beküldeni az Amerikai Magyar Bányászlaphoz: a történetért:

PINTÉR MARI

AMERIKÁBA MEGY

Megrendelő neve

Lakása

Város

Utca, szám vagy Box

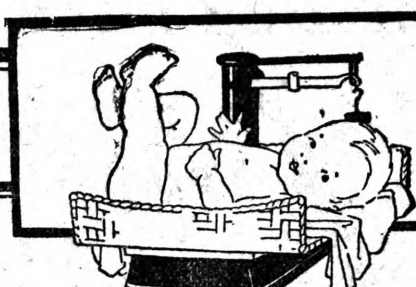
A munkások barátja

PAIN-EXPELLER

Védjegy Reg. U. S. Pat. Off.

Több mint 50 év óta világhírű szer.

Vigyázzon a "HORGONY" védjegyre.

AZ ELÉGEDETT ÉLET JÓL KELL, HOGY KEZDŐDJÉK.

Egy magyar anya Clevelandből így ír:

"Hogy az anyatej hiján minden bébijét orvosomnak ajánlatára

Borden's EAGLE BRAND (CONDENSED MILK)

nevezetű tej használata által nevelje fel."

Azonkívül azt írja:

"Mind a négy gyermeke díjat nyert bébi versenyeken."

The Borden Company

Borden Building New York

Vágja ki e szelvényt még MOST — és postázza még MA

és INGYEN megkapja a GYERMEK EGÉSSÉGE című könyvet, melyből megtudhatja, mint kell bébijét egészségesnek megtartani. Valamint etetési szabályokat saját anyanyelvén.

Név

Cím

064

Akar dörzsölés nélkül 1 centért mosni?

Ha a Mitchell Magic Marvelt használja, azzal kimoshatja az egész heti mosását 16 perc alatt egy centért. Nem kell dörzsölni, nem eszi meg sem a kezét, sem a ruhát, nincs benne mérgezéses garatálunk, ha ezt használja, ruhája tovább tart. Még a maga felesége, anyja, kedvence egészsége egy centért? Ne vegyen más kotyvalékokat, amelyek megeezik a ruhát pár mosás után. — Óvakodjon az utánaotoktól. Küldjön 1 talért s 10 centet postaköltségre s kap egy 6 hónapra való dobozot. Ha beküld \$5-t, kap egy dolláros szép ajándékot s a postaköltséget is mi fizetjük. Írjon magyarul. Szakácskönyv \$2, 40 jó magyar regény csak \$5.

Mail Order House, Glenfield, N. Y.

A BOLDOG MOSOLY.

COLGATE'S RIBBON DENTAL CREAM

DELICIOUS ANTISEPTIC ECONOMICAL

CANNOT ROLL OFF THE BRUSH

Magyarországi hírek

ROMÁNIA NEM FOGAD BE MAGYAR ÁLLAMPOLGÁRO-KAT.

Megirtuk annak idején, hogy a budapesti román követség be-szüntette az Erdélybe és Romá-niába szóló utlevelek láttamozá-sát. Ezt az intézkedést azzal indo-kolja meg, hogy Magyarországon letartóztatásban levő román alatt-valókat a magyar kormány még nem helyezte szabadlábra. A re-torzióknak ezen formája nagyon sok magyar embert érzékenyen sujtott, mert így elzárták őket an-nak lehetőségétől, hogy otthonuk-ba visszatérhessenek.

A repatriáltak visszatérésére és az Erdélyből származó magyar emberek hazautazására vonatko-zóan dr. Biann Jenő, az erdélyi sziguranak főfelügyelője hiva-talosán a következőket jelentette ki:

— A repatriáltak visszatérését még hosszú ideig nem lehet per-fektuálni. Ahhoz, hogy visszatér-ressenek ide, a magyarországi vi-szonyok teljes konszolidációja lenne szükséges. A repatriálá-lásukkor a távozók különben is lemondottak román állampolgár-ságukról és a távozási nyilatko-zat aláírásával a békeszerződés értelmében magyar állampolgá-rokká lettek és az állampolgársá-got nem igen lehet ilyen könnyen cserélgetni.

— Megnehezítik a tárgyalások felvételét azok az incidensek is, a melyek az utóbbi időben Magyar-orzágon keresztül utazó idegen állampolgárokkal történtek. Ad-dig, amíg ezekre az incidensekre vonatkozólag kielégítő magyará-zatot nem kapunk, nemcsak a re-patriáltak visszatéréséről nem tárgyalunk, de magyar állampol-gároknak még határátlépési en-gedélyt sem adunk és magyarok-nak a Magyarországra való ki-utazásra is csak rendkívüli eset-ben adunk utlevelet.

Addig, amíg Magyarországon ezen incidenseknek ügyét Romá-niára nézve kielégítően nem inté-zik el, Románia nem fogad be magyar állampolgárokat.

(8 órai Ujság.)

BUDAPESTEN SOK A BECSÜ-LETES EMBER.

Az elveszett pénztárcák hatvan-százaléka megkerült. — Több mil-lió korona a rendőrségen, mely-nek nincs gazdája.

Ha valakinek eltűnik a pénz-tárcája, kedvetlenül állít be a rendőrségre, vagy legelőször el sem megy, "majd boldog lesz a megtaláló bevinni" — mondja ilyenkor és napirendre tér a do-log felett. A napokban elmen-tünk az elveszett és talált tár-gyakat nyilvántartó hivatalba, hogy megtudjuk, hogy mennyi a becsületes megtaláló a főváros-ban.

Az Andrásy-uton levő rendőrsé-gi közigazgatási osztályon van ez a hivatal, az udvar végén szűk kis csigalépcsőn kell felmenni a helyiségbe, hol Balázs főtiszt fo-gadja a károsultakat.

Épp egy siró néni üldögél a szobában.

— Négysszázharminc korona volt a tárcámban, az István uton vettem észre... — magyarázza hosszadalmasan.

Balázs főtiszt felém fordul:

— Gyakori eset, hogy több száz ezer koronát veszítenek el, valaki megtalálja, behozza ide és megköszöni, hiába várjuk a pénz gazdáját, hogy jelentkezzen, nem jön senki érte. Ha így eltelik egy esztendő, úgy a pénzt kiad-juk a megtalálónak.

Érdeklődünk az ügyosztály egyik vezetőjénél, hol a követke-zőt mondták:

— A közönség talán nem is tud-já, hogy az elveszett pénztárcák több, mint hatvan százaléka meg-került. Szóval Budapesten elég

sok a becsületes ember. Szegény, kopott kis emberek állítanak be ide és bizony sokszor tekintélyes összegű pénzt tesznek le az asztalra. Az ilyen esetek napirenden vannak. Havonta körülbelül egy millió korona az az összeg, mely ilymódon hozzánk kerül. Ez a statisztika még a téli hónapokra vonatkozik, amikor nem csappant meg a pénzbírság, ma már vala-mivel kevesebb összeg folyik be.

— Érdekes, hogy az elmúlt év-ben többször előfordult, hogy ke-reskedő emberek, ügynökök, kik-nek tárcáját megtalálták az ut-cán, nem jöttek el a pénztért s így kiadtuk az összeget a szerencsés megtalálónak.

— A napokban megható eset történt. Egy erdélyi egyetemi hallgató megjelent a hivatalban, és átadott egy pénztárcát, mely-ben 60,000 korona volt ezresek-ben. A városligetben találta a Stefánia utnál. Épp veszem fel a jegyzőkönyvet, amikor izgatottan beszalad egy kövér ur és gyorsan elmondja, hogy 60,000 korona el-tűnt a zsebéből. Nagy volt az öröme, amikor megtudta, hogy a pénz megkerült s átadott rögtön az egyetemi hallgatónak tizezer koronát. Érdekes, hogy az illető nem akarta elfogadni, arra hi-vatkozva, hogy ez kötelessége. Csak hosszas rábeszélés után vete-el a pénzt. Pedig — mint mon-dotta — már két hónapja nem ka-pott Erdélyből sültölt pénzt és nagy nyomorban él Pesten.

(Uj Nemzedék.)

MAGYARORSZÁGON NEM SZABAD TÖBBÉ A KIS-AN-TANT ELLEN IRNI.

Ausztriát is tilos fenyegetni. — A népszövetség közbelépésének kö-vetkezményei.

Szeptember 13-ától nevezetes változás állott be a magyar sajtó életében. Szeptember 13. óta nem szabad a budapesti lapoknak uszítani a kis-antant államai ellen. Ettől a naptól kezdve lehe-tőleg keveset írnak a lapok az utódállamok eseményeiről és az eddig dühtől rikácsoló hangjukra szoridniok tesznek.

Nemcsak a kimondottan kur-zista hecelapok, hanem a tisztas-multtal bíró újságok is mindé-dig nemcsak elkeseredett és dü-hös, hanem gyakran egyenesen goromba és sértő módon írtak az utódállamokról és kormányaik-ról. A magyar kormány és a mi-niszterelnökség sajtóosztálya kez-dettől fogva azon voltak, hogy a sajtó állandóan tartsa ébren azt a "tízest" hangulatot, melybe még a Friedrich kormány alatt sikerült magukat átrágnatniok. Nem csekély meglepetésükre szol-gált tehát, amikor a szerkesztősé-geknek a miniszterelnökség 7292. számú rendeletét kézbesítették a következő szöveggel:

— "Nyugatmagyarországi kér-déssel kapcsolatban minden olyan közlemény meg van tiltva, amely Magyarországnak a szomszéd ál-lamokhoz való viszonyát megza-varhatná. Különösen tilos az olyan közlemények leadása, melyek

a) az Ausztria elleni szervezke-désre, vagy ellenállásra szólíta-nak fel; b) fenyegetéseket, vagy táma-dó szándékokat árulnak el Ausz-tria ellen; c) a kisantant államairól sértő, kihívó, vagy lebecsülő modorban emlékeznék meg."

Sértés, kihívás, becsmérlés — tegnap még hazafiai cselekedet volt. Mára már a 7292. számú mi-niszterelnökségi rendelet tiltja. A magyar kormány ezen szinte hihetetlen eljárása arra vezet-te vissza, hogy a népszövetség előtt hiteles fordításokban bemu-tatták azokat a cikkeket, melyek a kormány beleegyezésével, sőt engedélyével és biztatására jelen-

tek meg. Magyarországnak egyen-lőre legfontosabb kérdése a nép-szövetségbe való felvétel és ezért fanyarodott erre a lépésre.

Szabadság, Brahiszlava, Pozsony.

A MAGYAR IRGALMAS NÖVÉ-REK NYITRAI ZÁRDÁJUKAT IS ELVESZTİK.

Csak a napokban adtunk hirt arról, hogy a Szent Vince rendű növények treneséni zárdáját a cse-hek elvették és a növényeket elbo-csátották. Ezzel a hírrel kaposo-ltban fölkerestük az irgalmas nővé-rük ménési uti zárdáját, hogy a rend elszakított zárdáinak sorsáról bővebb felvilágosítást kapjunk. Kérdéseinkre a követ-kező felvilágosítást kaptuk:

— A cseh megszállás alatt 18 rendházunk van. Legnevezetesebb a treneséni és nyitrai. A trenesé-ni rendházat át kellett adnunk, mert a polgári iskolába történlvő növényeket nem tudnak adni s ez-ért az új püspök Magyarországból hozatott növényeket. Nyitrán, ahol nyolevanöt százalék a ma-gyar lakosság, internátusunk, sze-retetegházunk, kórházunk, elemi és polgári iskolánk van. Az is-kolába most új, pánszláv érzelmi igazgatót neveztek ki s így való-színű, hogy ezért a nyitrai rend-házunkat is hamarosan elveszik tőlünk. Híres a besztecelbányai rendházunk is, ahol internátu-sunk, fiu- és leányvárházunk van.

Testvéreinknek a cseh meg-szállás miatt tömördek kellemat-leenségük van. A legnagyobb baj az, hogy az itteni központtól el-vannak szakítva, a hatóságok a jelölteket nem engedik ide a no-viciái év letöltésére. Az elhalt nő-véreket sem tudjuk pótolni, mert érthetetlen okból egyházi szemé-lyeknek nem adnak utlevelet. A tartományfőnöknő is csak nagy-nehezen tudott elutazni Tren-esénbe. ezek miatt a nehézségek miatt valószínű, hogy új provin-ciát is kell alakítani.

— Román megszállás alatt 12 rendházunk van. Erdélyi növe-reinkkel pár hónap óta tudunk csak érintkezni, addig még posta-közlekedés sem volt. Oda és ide utazni egyáltalán nem lehetett, júliustól kezdve már igen. A ta-nítás nyelve az idei tanévtől kezd ve román. Jellemző a román isko-lapolitikára, hogy bár nővéreink a román nyelvből a vizsgán arány lag semmit sem tudtak, a bizott-ság mégis képesítette őket. A ro-mán iskolai állapottok sokkal su-lyosabbak, mint a cseheknél. A szülők nem tudják iskolába jár-atni gyermeküket, mert nem ka-pnak fizetést az államtól. Az er-kelesi állapotokról nem is jó be-szélni. Nővéreinknek sokszor vad megtámadásokban is van részüik.

A nővér szomorú arecal nézett maga elé. Érthetetlennek tartja mindezt, hiszen ők mindenhol és minden nyelven csak a szeretetet hirdetik.

A folyosóról üvegajtós zongora cellák nyílnak, bent gyakorolnak a növendékek. A nagy zongorate-remben fél körben áll egy csomó nagyobb fiu meg leány. Éneklőra van. A lányok gyámoltalanab-baknak látszanak itt. Ha ének közben hibáz valamelyik, zavar-tan egymás felé fordulnak és pi-rulnak, nevetnének. A fiuk ko-molyak. kicsit katonásan mozog-nak. Aztán az egyik leül a zongorához és eljátszik egy darabot.

Herodek igazgató ur végigki-sér az egész épületen. Megmutatja a ragyogó tiszta hálótermeket a könyvtárszobákat, amelyekben a vakok írásvál írt hatalmas fo-liások vannak. Talán ezeket a szobákat szeretik a növendékek a legjobban. Nagyon boldogok, ha olvashatnak. A könyvtár nagy-szerűen van felszerelve. Minden magyart és minden nagy külföldi író munkája megvan. Megnézzük az ebédőt, az "igazgató bácsi" úgy mutatog mindent, mint na-gyon jó édes apa a gyerekei hol-miját. Az irodában, a mig elősze-di az üvegsekrényből a vendég-könyvet, elmondja, hogy 195 nő-vendéke van most az intézetnek.

Csak a szemük... Merev kékvendéke van most az intézetnek.

— Csak a szemük... Merev kékvendéke van most az intézetnek.

VAK GYERMEKEK OVODÁJA A VÁROSLIGETBEN.

A megszállt területéről is ide hoz-zák a kis vakokat.

Gyerekek, buksi fejűek, néme-lyiküknek mosolygós tiszta virág az arca és mint szárnyaszegett gyámoltalan kis madarak imbolygva járnak. Két kinyújtott kis karjuk megvonaglóan mozog. Mintha kapaszkodni akarna a semmibe, a levegőbe. Mintha va-lami messzi, tőpé muzsikára jár-nának valami fájón furesza, gro-teszk mozdulatul táncot.

Atóliek kapaskodóan a térdet, ha közelükbe érsz és kacagó örömmel köszöntik a cirógató kez-t. Ovodás gyerekek a vakok in-tézetében, kopasz, fürgén botló lábú kis fiúk, meg apró lányok, 3-4 centiméteres hajjukban büsz-ke billegő szalagbóbitával. Kö-rültipergik egymást, csicsereg-nek, énekelnek, olyan kis játszó gyerekek.

Csak a szemük... Merev kékvendéke van most az intézetnek.

golyó, miket, hogy soha többé ne csilloghassanak, valami irigy me-sebeli pók kegyetlenül bevont szürke hálóval. Vagy üres fész-kek kis homlokuk eresze alatt.

Most fehér főkött szelid apá-cák járkálnak közöttük, öltöz-ködni tanítják a kicsiket. Cipőt fűzni, és próbálgatják magukra Pedlow kapitány ajándékát, a kis barna nadrágot, meg puha fehér flanel zubbonykakat.

De hogy belég az "igazgató bácsi" leraknak mindent és egy pil-lanatt alatt körülötte tolong mind pacsit meg puszt adni és mind egyszerűen kacagva, visongva me-sél hozzá.

Janika a leghangosabb.

— Jaj, olyan jót játszottunk igazgató bácsi, kertszt játszo-tunk. Rózsika volt a kertész, én voltam a kertész ur, Boeska-y Pisti a csősz, egy szép kék virá-gom is volt, pedig a Pisti azt mondta, hogy fehér. De én tu-dom, hogy kék volt... —

És sajnálkozva pötyög, hogy elvesztette. Az igazgató bácsi ke-ze simogatja a kis gömbölyű fej-eket és fölveszi az ölébe a még szomorkodó unjoncokat. Egy kicsi Ferkó kérdi szepegezően, hogy az anyuskája ugy-e eljön holnap? Ők még tájékozatlanok. Egy másik kis új növendék felve. kérón hu-zza a kezem, hogy ő leszeretne ülni és nem tudja, hol van a szék? A széken aztán vigan lóbálja a lá-bát és a szomszédja után érdeklő-dik.

— Ki van mellettem?

Már beszélgetnek is és a na-gyobbik fölényeskedően mondja a kicsinek, hogy itt nagyon jó, sokkal jobb, mint otthon. mert itt nagyon érdekes, sok minden-fél lehet tanulni. De azért hamar megegyeznek, hogy karácsonyra jó lesz hazamenni. Addig is a kis felvilágosító nagyon várja a mamáját, aki megígérte, hogy csibe-hust fog hozni.

Kis lányok tapogatóznak hizek-dően és egy pár félénk ujjacska babrálgat a nyakamon. Apró. fe-kekte lány a gazdája. Kíváncsian kérdi:

— Neni, ugy-e kis gallér is van rajtad? Fehér? Nekünk is lesz ám ilyen — és mintha elszomorodna, — de nem ilyen csipkés.

Mosolygó, piros arcú, tömzsi fiu áll elem, a két kövér markát a zsebébe gyömöszölte és jóked-vien köszön.

— Agyon Isten jó napot.

A gyerekek kacagnak.

— Honnan jöttél? — kérdi va-laki.

A kis tömzsi kihuzza magát és dicsekvően jelenti, hogy ő a mór-i kanász fia. Ő látszik a legegészsé-gesebbnek valamennyi között és nagyon jókedvű mosolygás az ar-cán.

Elbucsuzunk tőlük és elbucsu-zunk Nellyke nénitől, az óvónő-től, aki szintén alig lát és itt nőtt fel az intézetben. Most minden gyerekekben a saját apró testvér-kejét látja.

A folyosóról üvegajtós zongora cellák nyílnak, bent gyakorolnak a növendékek. A nagy zongorate-remben fél körben áll egy csomó nagyobb fiu meg leány. Éneklőra van. A lányok gyámoltalanab-baknak látszanak itt. Ha ének közben hibáz valamelyik, zavar-tan egymás felé fordulnak és pi-rulnak, nevetnének. A fiuk ko-molyak. kicsit katonásan mozog-nak. Aztán az egyik leül a zongorához és eljátszik egy darabot.

Herodek igazgató ur végigki-sér az egész épületen. Megmutatja a ragyogó tiszta hálótermeket a könyvtárszobákat, amelyekben a vakok írásvál írt hatalmas fo-liások vannak. Talán ezeket a szobákat szeretik a növendékek a legjobban. Nagyon boldogok, ha olvashatnak. A könyvtár nagy-szerűen van felszerelve. Minden magyart és minden nagy külföldi író munkája megvan. Megnézzük az ebédőt, az "igazgató bácsi" úgy mutatog mindent, mint na-gyon jó édes apa a gyerekei hol-miját. Az irodában, a mig elősze-di az üvegsekrényből a vendég-könyvet, elmondja, hogy 195 nő-vendéke van most az intézetnek.

Csak a szemük... Merev kékvendéke van most az intézetnek.

— Csak a szemük... Merev kékvendéke van most az intézetnek.

Csonkamagyarországon arányta-lanul sok vak gyerek s ezenki-vül hoznak meg megszállt terü-letről is. A kolozsvári intézetet tönkretették a románok, ide hoz-zák a szülők kétségbeesve a kis-gyermekeket.

— Megszállt területről hozzák őket, magyarok, a legszerencsét-leőbb kis magyarok, hát persze hogy felvesszük őket.

Aztán mutatja a vendégköny-vet. Sokan látogatják az intéze-tet, az újabb lapokon az idegen missziók vezetők aláírásain, egy kínai név, — ide egy érzéssel jön mindenki, a részvét, a segítés, a szeretet érzésével. A régi sárgult lapokon régi nagy nevek. Az egyi-ken Kossuth Lajos, a másikon I. Ferenc József.

Embereket keresünk

minden város és plézen gyógy-szerek eladására. Egy kis szor-zaalommal 5-10 dollárt kereshet naponta, mikor a munkából ha-zajolt. Gyakorlat nem szüksé-ges. Minden felvilágosítást meg-adunk. — Irjon bővebb felvil-gosítást erre a címre:

APOLLO SUPPLY CO.

512 S. WEST END AVE.,

DETROIT, MICH.

Csonkamagyarországon arányta-lanul sok vak gyerek s ezenki-vül hoznak meg megszállt terü-letről is. A kolozsvári intézetet tönkretették a románok, ide hoz-zák a szülők kétségbeesve a kis-gyermekeket.

— Megszállt területről hozzák őket, magyarok, a legszerencsét-leőbb kis magyarok, hát persze hogy felvesszük őket.

Aztán mutatja a vendégköny-vet. Sokan látogatják az intéze-tet, az újabb lapokon az idegen missziók vezetők aláírásain, egy kínai név, — ide egy érzéssel jön mindenki, a részvét, a segítés, a szeretet érzésével. A régi sárgult lapokon régi nagy nevek. Az egyi-ken Kossuth Lajos, a másikon I. Ferenc József.

HAMBURGBA

KÖZVETLENÜL az alanti új hajókkal: Okt. 22. ORBUTA Okt. 22. OROPEA Okt. 22. Készen állunk kabine- nők és családok számá- ra.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO. 26 BROADWAY NEW YORK 117 W. Washington St. Chicago vagy bármely helyi hajóügy-águnknál.

A Közép-Nyugat egyedüli magyar hetilapja a **St. Louis és Vidéke** Szerkesztő: KALDOR KÁLMAN EGY ÉVRE 2 DOLLÁR Rendelje meg, vagy kérjen mutatványsszámat e címen: **St. Louis és Vidéke** 2023 SOUTH BROADWAY St. Louis, Mo.

Külföldi Magyarság a külföldi Magyarok Szövetségé- nek hivatalos lapja. Előfizetési ára egy évre 4 dollár. Kladd- hivatal: Budapest IX. Lónyay- utca 17. Ha még nem jár önnek rendelje meg.

MATOAKA VIDÉKI MAGYAROK! Ha pénzt biztos helyen óhajta tartani vagy az óhajába pénz akar küldeni, forduljanak hoz-zánk bizalommal. Barunk az Egyesült Államok felügyelete alatt áll. **FIRST NATIONAL BANK MATOAKA, W. VA.** W. M. WAUGHAN, President H. E. CLARK, Pénztárnok

FABRE LINE Jas. W. Elwell & Co. General Agents 17 State St., New York, N.Y.

Szép, kényelmes, kettős csavarú, gyors hajók Trieszt és Fiume felé.

CANADA October 18 Harmadosztály Triesztig \$105.—

BRITANNIA Oct. 21 Harmadosztály Triesztig \$85.00

PROVIDENCE Nov. 3. Harmadosztály Triesztig \$105. és \$5.00 hadiadó.

Jegyek direkt Bécsig, Budapestig, Kassáig, Szegedig és más váro-sokig. Forduljon bármely megha-talmazott ügynökhöz. Csakis olasz vízum szükséges.

Embereket keresünk

minden város és plézen gyógy-szerek eladására. Egy kis szor-zaalommal 5-10 dollárt kereshet naponta, mikor a munkából ha-zajolt. Gyakorlat nem szüksé-ges. Minden felvilágosítást meg-adunk. — Irjon bővebb felvil-gosítást erre a címre:

APOLLO SUPPLY CO.

512 S. WEST END AVE.,

DETROIT, MICH.

Egyleti kalauz.

Elő Tug River-i Magyar Mun-kás Belegsegélyző Egylet. Alakult 1903 október 1-én.

Anyaszent, Gary, W. Va. Főtitkár: Sándor József, Box 52. Thorpe, W. Va. Főlelnök: Németh Ferenc, Box 224, Gary, W. Va. Főtitkár: Vince János, Box 55, Filbert, W. Va., kihez minden vidéki tag le-vele küldendő. Főpénztárnok: Gary János, Box 1, kihez minden egyet-tes társ, Box 73, Thorpe, W. Va. Főlelnök: Kis Csáti János. Póttag: Horváth István. Hár-mas bizottság: Szegedi György, Hajos József, Szűcs István. Szer-tárnok: Németh Ferenc. Ajtóőr: Török Gedeon. Hármas bíróság: Szász György, Oros István, Kun Gábor.

Tiszviselő az 1-6-os osztálynál. Elnök: Bartha András, alelnök: Horváth István, titkár és jegyző: Ko-lászár József, Box 55, Filbert, W. Va. Pénztárnok: Vince János, számvé-ző: Turbucz Ferenc. Hármas tagu bi-rottság: Garai János, Karáth Lajos, Csik-ós János. Amerikai szászoltartó Tóth András. Magyar szászoltartó Daróczi Sándor, ajtóőr Tóth András.

Tiszviselő az 11. osztálynál. Elnök: Szegedi György, alelnök: Palásti Dániel, pénztárnok: Németh Ferenc, Box 224, Gary, W. Va., pén-árti ellenőr: Babraeski Mihály, titkár és jegyző: Lengyel Imre, Box 319, Gary, W. Va. Hármas tagu birottsá-g: Török Gedeon, Lengyel Imre, Ba-braeski Mihály. Betegápolgató Szur-csik János, gyász szászoltartó: Dudás János, ajtóőr: Mikai Ferenc.

Hármas bizottság: Pageton, W. Va. Elnök: Nemes Ferenc, titkár: Va-lach Vendel, címe box 23, Pageton, W. Va. Betegápolgató: Kövér Lajos, Pénztárnok: Szatmári Márton, jegyző: Kolarics István, ajtóőr: Lancsak Ist-ván. Gyüleseit tartja minden hó 3-ik vasárnapján a titkár házában.

4-ik osztály, Gary, W. Va. Elnök: Kicsitári János, alelnök: Hajos József, titkár: Granula János, box 784, Gary, W. Va. Pénztárnok: Szász György, jegyző: Kicsitári Jó-sef, pénztári ellenőr: Szűcs István, 8 tagu bizottság: Kun Gábor, Balogh János, Ketróci János, szászoltartó: Kun Gábor, betegápolgató: Oros Ist-ván, ajtóőr: Hukaji János. — Gyü-leseit tartja minden hó első vasárnap-ján.

5-ik osztály, Earling, W. Va. Alakult 1920 május 10-én. Elnök és pénztárnok: Puskás János, box 433, titkár: Asóth Ignác, box 331 Manbar, Va., kihez az osztályt érde-kelő levelek küldendő, jegyző: Ördög János.

OHIO MAGYAR BANYÁSZ SZÖVETSEG. Székhelye: Mur-ray City, O. Hivatalos lapja a Magyar Bányászlap.

Elnök: Szabó József, alelnök: Czaga Károly, pénztárnok: Boros József, titkár: Tóth Márton, ellenőr: Gindly György. Uj fiokok alakíthatók a környéken. Érdeklődők forduljanak a titkárho-s vagy Tamaska János elnökhöz, box 488, Murray City, O.

HOLLISTER, O. Előosztály. Alakult 1917. december 16-án. Elnök: Gyarkó János, titkár: Székely János, címe box 77, Gleuster, O. Az Elő Magyar Kinizsi Pál Ma-gyar Bányász Belegsegélyző Főrti és 3-ik Egylet, Twin Rocks, Pa. Alakult 1903 március 24-én Gyü-leseit tartja minden hónap negye-dik vasárnapján a szász helyiségé-ben, délután 2 órakor.

Elnök: Kovács József, alelnök: Nagy Antal, pénztárnok: Rojtos László, titkár: Nagy Lajos, Box 29. Expe-dit, Pa. Jegyző: Bortnyik János, pénztári ellenőr: Nagy Gusztáv, bizalmi bíró: Kristán János, Nagy Lajos és Szász János, szászoltartó: Koren Miklós és Bok István, ajtóőr: Czipa János.

Yatesboro, Pa. osztály. Elnök: Csobádi József, alelnök: Si-mon József, titkár és jegyző: Bódis Géza, box 302, Yatesboro, Pa., akikhez az egyletet érdeklő minden levelezés.

Kinizsi Pál magyar bányász beleg-segélyző egylet

Expedít, Pa. Elnök: Kriston János, titkár: Krivoska Márton, box 259 Expedít, Pa., jegyző: Ifj. Duza Imre, alelnök: Bak István, szászoltartó: Ko-ren Miklós és Bak István, ajtóőr: Czipó János.

I. Kinizsi Pál Magyar Bányász Bs. Egylet, Expedít, Pa.

Alapított 1903. Március hó 24-én.

Elnök: Kriston János, alelnök: Bok István, jegyző: Soltész János, titkár: Krivulka Márton, Box 259, Expedít, Pa., kihez minden egyetli levél cí-mzendő. Pénztárnok: Rojtos László, szászoltartó: Koren Miklós és Bok István, ajtóőr: Czipó János. Bizottsági agok: Kreston János, Szabó Lajos és Krivulka Márton. Gyüleseit tartja minden hó 4-ik vasárnapján.

I. Kinizsi Pál Magyar Bányász Bs. Egylet: Jatesboroi fiókának a tisz-tviselői.

Elnök: Csobádi József, alelnök: Si-mon József, titkár és jegyző: Bódis Géza, box 302, Yatesboro, Pa., akikhez az egyletet érdeklő minden levelezés.

15-ik osztály, Dundale, W. Va. Gyüleseit tartja minde hó 3-ik vasárnapján. Elnök: Balázs János, titkár és pénztárnok: Nagy Károly, Box 22, Dundale, W. Va.

Tagokat felvesz 15 és 45 év között a fent nevezett osztályok utján. Uj osztály bármely helyen alakítható 12 taggal.